

KIRMIZI KİTAP^(*)

- BİRİNCİ BÖLÜM: GENEL ESASLAR
- İKİNCİ BÖLÜM: İÇ TEHDİT UNSURLARI VE İÇ GÜVENLİĞİ ETKİLEYEN DİĞER FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ
- ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : İÇ GÜVENLİK STRATEJİSİ
- DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ VE TEŞKİLATLANMA
- BEŞİNCİ BÖLÜM: DİĞER HUSUSLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL ESASLAR

1. AMAÇ

Türkiye Cumhuriyeti'nin Milli Güvenlik Siyaseti Belgesi ile belirlenen İç Güvenlik siyaseti çerçevesinde milli güç unsurlarının hazırlanması, yönlendirilmesi, geliştirilmesi ve kullanılmasına ait hareket tarzlarını belirlemektir.

2. KAPSAM

İç Güvenlik Stratejisi. İç Güvenlik alanındaki mevcut durumu, kısa, orta ve uzun vadeli muhtemel gelişmeleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin İç güvenliğine ilişkin milli hedefleri ile ara hedefleri ve bu hedefleri gerçekleştirmek üzere milli güç unsurlarının kullanılması ve geliştirilmesi ile ilgili bütün kurum ve kuruluşları ve bunların faaliyetlerini kapsar. Bu görevler İçişleri Bakanlığı koordinesinde yürütülür.

3. TANIMLAR

a. Milli Güvenlik; Devletin Anayasal düzeninin, milli varlığının, bütünlüğünün, milletler arası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik dahil bütün menfaatlerinin ve ahdi hukukunun, her türlü dış ve iç tehdit ve risklere karşı korunması ve kullanmasıdır.

---

* KIRMIZI KİTAP NEDİR? Kamuoyunda “Kırmızı Kitap” ve “Gizli Anayasa” olarak bilinen Milli Güvenlik Siyaset Belgesi, varlığı kabul edilen ancak içeriği açıklanmayan bir belge. Bakanlar Kurulu ve kolluk güçleri için bir rehber niteliği taşıyan Kırmızı Kitap, geçmişte daha çok asker kontrolünde hazırlanırdı. 2010’da belgenin güncellenmesinde hükümetin de ağırlık sahibi olduğu biliniyor. Belge en son 2005’te yazıldı. Kırmızı Kitap, 5 yılda bir yazılıyor ancak ekleriyle her yıl yeniden güncelleniyor. (<http://kirmizikitap.blogspot.com/>) Kırmızı Kitap ve Milli Güvenlik Kurumu için ayrıca Bkz: Muharrem BALCI, , MGK ve Demokrasi Hukuk – Ordu – Siyaset; Yöneliş Yay. İst. 3. Baskı Kasım 2000. <http://www.muharrembalci.com/yayinlar/kitaplar/40.pdf>

b. Milli Güvenlik Siyaseti; Milli Güvenliğin sağlanması ve milli hedeflere ulaşılması amacıyla Milli Güvenlik Kurulu'nün tavsiyeleri de dikkate alınarak; Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilen iç, dış ve savunma hareket tarzlarına ait esasları kapsayan siyasettir.

c. Milli Güç; Bir devletin milli menfaatlerini sağlamak ve milli hedeflerini elde etmek için kullanabileceği ekonomik, askeri, siyasi, insan gücü, coğrafi, idari, sosyo-kültürel, psiko-sosyal ve bilimsel-teknolojik gibi güçlerden oluşan maddi ve manevi unsurların toplamıdır.

d. Milli Menfaat; Devletin bekası ve güvenliği ile milletin refahını sağlamak için ulaşılması ve korunması gereken amaçlardır.

e. Beka; Bir devletin toprak bütünlüğünü, ahdi hukukunu ve anayasal düzenini iç ve dış tehditlere karşı koruyarak hayatiyetini devam ettirmesidir.

f. İç Tehdit; Kökü ve kışkırtıcı kaynakları içeride ve dışarıda olan, yurt içinde açık veya gizli faaliyetler sonucu yurdun iç güvenliğini sarsan tehlikeler ile Anayasada belirlenen devlet düzenini yıkarak yerine kendi ideolojilerine uygun bir düzen kurmayı ve ülkeyi bölmeyi amaçlayan aşırı sol, aşırı sağ, bölücülük ve azınlık faaliyetlerinden oluşan bir tehdittir.

g. Dış Tehdit; Diğer bir ülkenin niyetlerinin, olanak ve yetenekleri ile hareketlerinin değerlendirilmesine dayanan tehlike algılamasıdır.

h. İç Güvenlik; Türkiye Cumhuriyeti devleti ve vatandaşlarının güvenliğine yönelik her türlü tehlike ve suça karşı ülkenin genel emniyet ve asayişinin sağlanmasıdır.

ı. Yıkıcı Faaliyetler; Bir milletin birlik ve beraberliğini parçalamak, kurulu düzen ve yönetime karşı güvensizlik yaratmak, moralini bozmak, mücadele azmini kırmak ve milli gücünü zayıflatmak için gizli/açık, doğrudan/dolaylı şekilde yürütülen faaliyetlerdir.

j. Bölücü Faaliyetler; Devleti parçalayarak, kendilerince belirlenmiş bölgelerde, kendi görüşleri istikametinde devlet kurabilmek amacıyla yürütülen faaliyetlerdir.

k. İrticai Faaliyetler; Devletin Anayasada belirlenen demokratik, laik, sosyal, hukuki, siyasi ve iktisadi yapısını ortadan kaldırarak dini esas ve prensiplere dayanan bir devlet kurma amacını güden faaliyetlerdir.

l. Azınlık; Ülkemizde yaşayan azınlıkların hak ve özgürlükleri Lozan Antlaşmasında saptanmıştır. Adı geçen Antlaşma ile azınlıklar, temel hak ve hürriyetler ile Devlet-vatandaş ilişkisi bakımından Müslüman halka eşit duruma getirilmiş ve ayrıcalıklı uygulamalara son verilmiştir. Lozan Antlaşmasının imzalanmasından sonra Türkiye, Antlaşmadan doğan hakların tamamını metinde açıkça azınlık olarak ifade edilmeseler de, Ermeni, Rum ve Yahudiler için uygulamaya koymuştur. Diğer gayrimüslim gruplar ise azınlık kavramı dışında telakki edilmiştir

Çıkar Amaçlı Suç Örgütü;

Haksız ekonomik kazanç elde etmek amacıyla kurulmuş ve bir suç şirketi gibi hareket eden, uluslararası bağlantı kurabilme, gizlilik, şiddet ve yolsuzluk gibi özelliklere sahip olan örgütlerdir.

m. Yolsuzluk;

Kamu gücünün özel çıkar sağlamak için kötüye kullanılması veya kamu ve özel kuruluşların karar verme mekanizmalarındaki yozlaşma ve bozulma yada yakın ilişkiler kurarak, kendisi ve yakınları için bu davranıştan bazı avantajlar sağlamaya yönelik kasıtlı ve uygunsuz hareket ve faaliyetlerdir.

n. Kayıtdışı Ekonomi;

Kamu düzenini korumak için getirilen yasalara ve mevzuata aykırı olarak gerçekleştirilen ve belgeye bağlanmayan hem kayıt dışı hem de yasadışı ekonomik faaliyetleri ifade etmektedir.

o. Yasadışı Göçmen;

Doğrudan veya dolaylı olarak parasal veya maddi başka çıkar elde etmek için uyrukluğunu taşımadığı veya daimi ikamet sahibi olmadığı bir devlete yasadışı giren veya bulunan kişidir.

p. Karapara;

4208 sayılı yasanın 2/a maddesinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değere karapara denir.

r. Karaparaya Öncül Suç;

İşlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değerlerin karapara olarak kabul edildiği suçtur.

s. Mülteci;

Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıya denir.

t. Sığınmacı;

İrki, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade etmeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıya denir.

4. YASAL DAYANAK

a.Bakanlar Kurulunun 10.07.2001 Tarih ve 2001/2717 Sayılı Kararı ile onaylanan Milli Güvenlik Siyaset Belgesi,

b.Başbakanlığın 24 Ekim 2001 tarih ve MGKGENSEK: 0500-166-01/ MGSB(OIB) sayılı emri.

5. HAZIRLAMA/GÜNCELLEŞTİRME ESASLARI:

Milli Güvenlik Siyaseti Belgesinde değişiklik olması halinde veya iç güvenliğimize yönelik tehdit ve risk değerlendirmelerine göre verilecek emirler doğrultusunda güncellenecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

İÇ TEHDİT UNSURLARI VE İÇ GÜVENLİĞİ ETKİLEYEN DİĞER FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GENEL DEĞERLENDİRME;

Günümüzde, çok boyutlu global bir toplum haline gelen dünyanın, artık kalın çizgilerle belirli bloklara ayrılmış ve tanımlanmış düşman ve tehditlerden ziyade, ekonomik faaliyetlerin, teknolojinin, bilginin ve insan hareketliliğinin küreselleşmesi sonucu olarak çok boyutlu ve karmaşık bir yapı haline gelen tehditlerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir.

Bu değişen ve farklılaşan tehdit algılaması içerisinde, örtülü ve asimetrik bir savaş yöntemi olarak kullanılan terörizm, gelişen teknolojiyle birlikte yıkıcı etkisini gittikçe artıran öncelikli bir tehdit unsuru olarak global bir tehdit haline gelmiştir.

Öte yandan, enerji ve su kaynakları üzerindeki küresel mücadelenin çok daha açık ve yoğun olarak yaşanması, kimi devletlerin bölünmesi/birleşmesi veya rejimlerinin değişmesi yada tamamen ortadan kalkması, içinde bulunduğumuz bölgenin dengelerini daha da hassas bir hale getirmiştir.

Dolayısıyla birbirinden farklı siyasal rejimlerin, dinlerin, ekonomik sistemlerin ve askeri güçlerin karşı karşıya geldiği, çıkar çatışmalarının yoğun olarak yaşandığı bir bölgede yer alan ülkemiz, son otuz yıldan bu yana terörizm aracılığı ile istikrarsızlaştırılma politikasıyla karşı karşıyadır. Bu strateji kapsamında Türk toplumunun yaşadığı sosyal ve ekonomik problemler ile etnik ve dini hassasiyetler de istismar edilmiş ve halen istismara devam edilmektedir.

Bu menfi politikaların, özellikle Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yoğunlaşmasının en önemli sebeplerinden birisi, bölgenin su, petrol ve enerji kaynakları açısından kilit konumda olan Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu bölgelerine yakın olmasından kaynaklanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti geçmişte de jeopolitik ve jeo-stratejik konumundan dolayı, genel güvenliği tehdit edici, toplumsal barışı ve huzuru bozucu, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlü-

ğüne, anayasal düzene kasteden iç ve dış destekli birtakım tehdit unsurlarıyla karşı karşıya kalmıştır.

Bu bağlamda ayrılıkçı/bölücü, irticai ve yıkıcı hareketler, 1960'lı yıllarda propaganda faaliyetleri ile başlamış, işçi ve öğrenci eylemleriyle devam etmiş; 1970'li yıllarda anarşi ve teröre dönüşmüş ve ülke kaos ortamına sürüklenmiştir. 1980'li yıllardan itibaren ise bölücü terör nedeniyle 30 bin yurttaşımız hayatını kaybetmiş, onbinlerce insanımız yaralanmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren de dini motifli terör örgütleri ortaya çıkmış ve şiddet hareketlerine yönelmişlerdir.

Terör hareketleri sonucu, bu ağır can kayıplarının yanı sıra ülkemizde ekonomik, sosyo-kültürel ve diğer alanlarda da onarılması güç yaralar açılmıştır.

Bu çerçevede, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bölücü terör örgütünün desteklenmesi suretiyle bölgenin istikrarsızlaştırılmasına çalışılmış, bu örgüt aracılığıyla terör bir kimlik oluşturma aracı olarak kullanılmış ve bölgenin ülke genelinde yaşanan modernleşme sürecine entegrasyonu engellenmiştir.

Böylece bir yandan istismara açık alanlar ve sorunlar süreklilik kazanmış, diğer yandan da terörist faaliyetlere karşı yapılan mücadele doğrultusunda önemli ölçüde mali kaynak aktarılmasına sebebiyet verilmiştir. Öte yandan teröre karşı hukuki alanda alınan tedbirlerin sosyal ve demokratik hakların yeterince gelişmesi engellenerek ülke genelinde de ekonomik, sosyal ve siyasal hayatın istikrarsızlaşması ve istikrarsızlığın derinleşmesi amaçlanmıştır. Bütün bunlara rağmen, ayrılıkçı/bölücü, irticai ve yıkıcı unsurlar kapsamında karşımıza çıkan terör faaliyetlerine karşı bugüne kadar sürdürülen mücadele sonucunda söz konusu iç tehdit unsurlarının gücü büyük ölçüde kırılarak toplumda barış ve huzurun geniş ölçüde tesisi sağlanmış, devlet gücünün üstünlüğü kanıtlanmış, toplumun ve kişilerin devlete olan inanç ve güvenleri artırılmıştır. Ancak bu tehditlere karşı ortak bir anlayış ve bilinç oluşturulamaması, mücadelenin devletin tüm kurumlarının ortak çabasından ziyade büyük ölçüde güvenlik kuvvetlerince yürütülmesi, başarının gecikmesine ve ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda ülkeye maliyetinin ağır olmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, ülkemiz ile etki ve ilgi alanımızdaki bölgeye yönelik istikrarsızlaştırma politikalarının, mevcut ve muhtemel tehditlerin, önümüzdeki dönemde de sürdürüleceği değerlendirilmektedir. Bu öngörüden hareketle yeni bir iç güvenlik stratejisinin oluşturulması ve devlet düzeyinde uyumlu ve etkili bir şekilde uygulanması ülkemiz için hayati hale gelmiştir. Ülkemizdeki iç tehdit unsurları ve bunları etkileyen faktörlerin uyguladıkları değişik stratejiler çerçevesinde yürüttükleri faaliyetler değerlendirildiğinde; Silahlı mücadele ile yönetimi ele geçirerek, Marksist-Leninist ideolojiyi tesis etmek amacındaki yıkıcı faaliyetlerin günümüzde ideolojik temelleri, insan gücü kaynakları, finansman olanakları ve eylem potansiyelleri zayıflamıştır. Yıkıcı örgütlerin bir kısmı legal alanlara yönelerek yasallık kazanma sürecini benimserken diğer bir kısmı da silahlı mücadeleye devam etme yolunu seçmiştir. Bu artış eğilimi halkın kendini emniyette hissetmemesine ve devlete duyduğu güvenin zedelenmesine yol açmaktadır. Bütün bu sayılan aksaklıklar iç güvenlik yönetimini de kapsayacak şekilde kamu yönetiminin zihniyet ve kurumsal yapılarında kapsamlı değişimin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Kamu yönetiminde etkinlik sağlanması ve buna bağlı olarak iç güvenlik yönetiminde etkili, verimli, koordineli ve halka yakın bir

yapının kurulması belirlenen iç güvenlik stratejisinin uygulanması açısından büyük önem arz etmektedir. Sosyal ve ekonomik problemler sonucunda yaşanan iç göç kırsal alanlarda ve metropol alanlarda büyük problemler yaratmıştır. Bu problemler, terör örgütlerinin legal ve illegal unsurları tarafından istismar edilmektedir. Bunun önlenmesi için, kırsal ve metropol alanların yaşadığı sorunlara etkili çözümler üretilmesi, bu bölgelerin illegal örgütlerin insan gücü ve lojistik destek sağladığı yerler olmaktan çıkarılması gerekmektedir. Bütün kurum ve kuruluşların anayasa ve yasalar çerçevesinde, uyum içerisinde, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve toplumsal barışa zarar vermeden, milli kaynakları etkili, akılcı ve kararlı biçimde kullanarak, partiler üstü bir anlayışla hareket etmesi önem arz etmektedir. Bu konuda, sivil toplum örgütleriyle medyanın da duyarlı ve sorumluluk bilinciyle hareket etmesi yönünde gerekli tedbirler alınmalıdır.

2. İÇ TEHDİT UNSURLARI

a. Bölücü Faaliyetler

Ülkemizin maruz kaldığı Bölücü-Kürtçü faaliyetler (200) yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu süreç; aşiret isyanları, Meşrutiyet Dönemi dernekleşme, Cumhuriyet Dönemi isyanları, 1970 Sonrası terörist faaliyetler olarak tasnif etmek mümkündür. Kendi dinamiklerinin yanında, ağırlıklı olarak bölgemizde çıkarı olan çeşitli dış güçlerin destek ve tahriklerinin önemli rol oynadığı Kürtçülük, desteğini aldığı dış güçlerin bölgesel politikalarında bir taktik malzeme olarak kullanılmış ve kullanılmaya devam edilmektedir. İdeolojileri farklı olmakla birlikte, bölücü örgütlerin amacı; öncelikle ülkemiz toprakları içerisinde, bilahare Irak, İran ve Suriye'deki Kürt nüfusun yoğun olarak bulunduğu bölgelerde sözde Bağımsız Birleşik Kürdistan'ı kurmaktır. Günümüz itibariyle, ülkemiz bütünlüğü aleyhine aktif olarak faaliyet göstermeye çalışan terör örgütü PKK haricindeki, diğer bölücü-bölgeci örgütler bugün için ülkemizi bölme anlamında bir tehdit gücü olmamakla birlikte, zaman zaman kendi aralarında oluşturdukları ittifaklar nedeniyle faaliyetlerinin yakinen izlenmesinde yarar vardır. Bu nedenle bölücü terörle mücadele çalışmaları bölücü faaliyetlerin odağı haline gelen, iç ve dış kamuoyunda bölücülüğün tek temsilcisi gibi algılanan PKK terör örgütüne yönelmiş durumdadır. 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır ili Lice ilçesi Ziyaret (Fiş) köyünde kuruluşunu ilan eden terör örgütü PKK, 15 Ağustos 1984 Eruh-Şemdinli ilçelerine yönelik saldırılarla kanlı eylemlerini başlatmıştır. Özellikle kırsal kesimde gerçekleştirdiği kanlı eylemlerini giderek tırmandıran örgüt, 1990 yılından itibaren kanunsuz gösteri, kontak ve kepenk kapatma gibi kitlesel eylemlerini de arttırmıştır. Bu tarihten itibaren kırsaldaki silahlı eylemler ile şiddete dayalı sokak gösterilerini iç içe yürüten bölücü terör örgütü, silahlı eylemlerini elebaşının yakalandığı Şubat 1999 yılına kadar sürdürmüştür. Terör ist başını n yakalanmasına tepki maksadıyla bir müddet daha eylemlerini tırmandıran örgüt, Eylül 1999 tarihinden itibaren silahlı eylemlerinin yoğunluğunu büyük ölçüde azaltmış olmakla beraber silahlı gücünü bir tehdit unsuru olarak halen muhafaza etmektedir. Mevcut Durum; Örgütbaşının yakalanmasından sonra, PKK terör örgütü Olağanüstü 7. Kongresini Ocak 2000 tarihinde gerçekleştirerek, Örgütbaşının öngördüğü sözde 'Demokratik Cumhuriyet ve Barış Projesi'1 adıyla dönemsel yeni bir taktik anlayış başlattığını duyurmuştur. Örgütbaşının yargılama aşamasında yaptığı savunmalardan oluşan

bu anlayış çerçevesinde; -Sözde Kürt sorununun silahlı mücadele yerine siyasal mücadele ile çözülebileceği, -Sorunun, ayrılıkçılık yerine, Türkiye'nin üniter bütünlüğü içinde çözülebileceği, -Sözde Kürt kimliğinin yasal olarak tanınmasının, sözde Kürt kültürünün gelişmesine yönelik faaliyetlerle bu kimliği temsil edecek siyasal organizasyonlara izin verilmesinin sorunun çözümü için yeterli olacağı belirtilmektedir. Yukarıda sıralanan ve kamuoyunun bazı kesimlerince demokrasi ve insan hakları gibi görülen talepler, samimiyetten uzak, örgütün nihai hedefi olan sözde Birleşik Bağımsız Kürdistan'ın kuruluşu için dönemselsel taktik bir kazanım elde etme amacından başka bir şekilde değerlendirmek mümkün değildir. Zira örgüt bu duruma kendi inisiyatif i ile gelmemiş, kendisi dışında gelişen ve önleyemediği; örgütbaşının yakalanması, uluslararası konjonktürdeki değişim, silahlı eylem stratejisinin tıkanması, örgütlenme ve lojistik sorununun büyümesi, bölge halkının istenen desteği vermemesi gibi etkenler, bölücü terör örgütünü bu değişime zorlamıştır. Silahlı unsurlar, isim değiştirmesine rağmen eski misyonuyla varlığını sürdürmekte ve örgütün gövdesini oluşturmaya devam etmektedir. İran ve K.İrak alanlarında barınan örgüt mensuplarına siyasal eğitimin yanı sıra silahlı eğitim de verilmekte, yurtiçinde üslenme faaliyetleri sınırlı da olsa sürdürülmekte, örgüte katılımlar geçmiş dönemlere nazaran düşük olmasına rağmen halen devam etmektedir. Terör örgütü PKK, Avrupa'da başta Kürdistan Ulusal Kongresi (KUK) olmak üzere çeşitli komite, dernek gibi örgütlenmeler ile önemli bir sempatican kitlesini, festivaller, yürüyüşler ve benzeri adlar altına yönlendirerek daha çok diplomatik ilişkiler geliştirmekte, bu çerçevede örgüte ve yeni söylemine uluslararası destek sağlamaya çalışmaktadır. Öte yandan, illegal düzeyde legal faaliyetlere yön vermek amacıyla yurt dışında eğitilerek gönderilen kişilerin sözde "Demokratik Barış Grubu" adıyla yurt içinde faaliyetlerde buldukları bilinmektedir. Bu grupların yönlendirmeleri doğrultusunda, "siyasal serhildan" adını verdikleri legal ve illegal unsurların kullanıldığı kitlesel eylemlere yönelik bir hareket tarzı benimsenmiştir. Örgüt yaptığı açıklamalarda, örgütün öngördüğü sözde "barış adımlarının devlet tarafından atılmaması halinde eski dönemden daha ağır bir çatışma ortamının yaşanacağı şeklinde tehditlerine devam etmektedir. Gelecekteki Boyutu; Yurt içinde örgüt başının can güvenliğini sağlama, kürt kimliğinin kabulü ve bu kimliğin ifade araçlarına özgürlük tanınması için yasal değişiklikler yapılmasını hedefleyen bölücü terör örgütü ve yandaşlarının bu amaçla, bölge halkı başta olmak üzere bir kısım aydınların ve siyasetçilerin kullanılması, yurt dışında ise Avrupa ülkelerince Türkiye'ye baskı uygulanmasını sağlamaya yönelik çalışmalarını sürdürmekte ve bu faaliyetlerini artıracığı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda; -Yurt içinde ve yurt dışındaki silahlı terörist varlığını, kendi amaçları doğrultusunda bir ortamın sağlandığı ana kadar bir tehdit unsuru olarak devam ettireceği, beklediği sonuçlara ulaşamaz ise yeniden silahlı eylemlere başlayabileceği, -Kürt kimliğinin tanınması ve sözde anayasal vatandaşlığın kazanılması yönünde yurt içinde ve yurt dışındaki faaliyetlerini artırarak sürdürebileceği, -Bu amaç doğrultusunda legal alandaki parti, dernek ve basım-yayın kuruluşları öncülüğünde yürütülecek şiddete dayalı münferit ve kitlesel sokak çatışmaları, kontak-kepenk kapatma gibi eylemlerin şiddetini artırarak devam ettirebileceği, -Türk siyasal yaşamında etkinliğini artırmak için mevcut siyasal bir partinin desteklenebileceği veya bu amaçla yeni siyasal oluşumların kurulabileceği, -Türk ve dünya kamuoyunu etkilemek ve hedef kitlelere ulaşmak amacıyla yazılı ve görsel basın yayın araçlarının daha etkin kullanımına çalışılabileceği ve yeni kuruluşlar oluşturabileceği değerlendirilmektedir.

b. Yıkıcı Faaliyetler

Yıkıcı unsurların nihai amaçları mevcut Anayasal düzeni yıkararak yerine Marksist-Leninist ideolojiye dayalı komünist bir rejim kurmaktır. Bu amaç; örgütsel yapı ve taktik farklılıklara bağlı olarak; Anayasa ve kanunların sağlamış olduğu tüm demokratik hakları istismar yoluyla yönetimi ele geçirmek ve Marksist-Leninist ideolojiyi tesis etmek veya silahlı mücadele ile güç kullanarak mevcut düzeni ele geçirmek ve yönetime hakim olmak şeklinde kendisini göstermektedir. Ancak her iki hareket tarzının da zaman zaman birbirini desteklediği veya aynı yapı içerisinde birlikte yer aldığı görülmektedir. Dünyadaki son dönem ekonomik ve sosyal gelişmeler ile ideolojik değişimler devletlerin yönetimlerini de etkilemiştir. En büyük etkilenme Marksist-Leninist ideolojilerle yönetilen Doğu Bloku ülkelerinde olmuş, bu yönetimler ciddi sarsıntılar geçirmiştir. Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak yıkıcı faaliyetler de yeni bir boyut kazanmış, bir kısmı legal alanlara yönelerek yasallık kazanma sürecini benimsemiş, bir kısmı ise varolma sebebi olan silahlı mücadeleye ağırlık vererek doğan ideolojik boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Mevcut Durum; 1970'li yıllardan bu yana başta güvenlik güçleri olmak üzere devleti ve devlet yanlısı olarak niteledikleri şahıs ve kuruluşları hedef seçen yıkıcı örgütler özellikle 1990-1992 yılları arasında eylemlerini yoğunlaştırmışlardır. Güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarla terör örgütlerinin faaliyetleri önemli ölçüde engellenmiştir. Ancak, buna rağmen sol terör örgütleri gerçekleştirdikleri terör eylemleri ile tehdit olma vasıflarını sürdürmektedir. Halen faaliyet gösteren otuza yakın terör örgütünden Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP/C), Türkiye Komünist Partisi/ Marksist Leninist - Doğu Anadolu Bölge Komitesi(TKP//ML-DABK), Türkiye Komünist Partisi/ Marksist Leninist- Konferans (TKP/ML -KONFERANS), Marksist Leninist Komünist Partisi (MLKP), Türkiye Devrim Partisi (TDP), Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği (TİKB), Türkiye Köylü İşçi Partisi (TKİP) ve Türkiye Komünist Emek Partisi/Leninist (TKEP/L) örgütleri bu anlamda öncelikli olarak değerlendirilmektedir. Yıkıcı örgütlerin nihai amaçlarına ulaşmak için kullandığı en önemli yöntem mevcut yönetime karşı güçlü ve etkin bir toplumsal muhalefet oluşturulmasıdır. Bu sebeple birçok konuyu provake ve istismar ederek tabanını güçlendirme gayreti içerisindeyler. Yıkıcı unsurların istismar ettiği konuların başında; ekonomik sıkıntılar, sosyal yaşantıdaki dengesizlikler, çalışan kesimin sorunları, eğitim ve sağlık gibi hizmetlerdeki aksaklıklar, yüksek öğrenim gençliğinin sorunları, kültür ve inanç farklılıkları, yolsuzluklar, yönetime ve yöneticiye duyulan güvenin zayıflaması, gelir dengesizliği, demokratik hakların kullanımı ve cezaevleri gibi hususlar gelmektedir. Terör örgütleri, örgüt mensuplarının yakınlarını, öğrenci ve gençlik, işçi ve memur, gelir düzeyi az ve yaşam düzeyi düşük kesimleri hedef kitle olarak seçmektedirler. Söz konusu örgütler; -Legal alanda dernek, sendika, birlik, platform gibi kuruluşlar oluşturarak veya mevcut sivil toplum örgütleri içerisinde protesto yürüyüşü, basın açıklaması, bildiri dağıtma türünden eylemlerde ve basın yayın faaliyetlerinde bulunmakta, -İllegal alanda, basın-yayın çalışmaları, örgüt mensuplarının eğitilmesi, kurye, iletişim ve silahlı eylemlerle faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu örgütler; -Nüfusunun fazlalığı ve kozmopolit bir yapıya sahip olması nedeniyle başta İstanbul olmak üzere birçok metropol ve şehir merkezlerinde, -Tokat merkez olmak üzere Tunceli ve Karadeniz bölgesindeki birçok il kırsalında, -Bazı ülkelerde kamplar ve eğitim yerleri de olmak üzere bir çok ülkede legal ve illegal faali-

yetlerine devam etmektedirler. Bahse konu terör örgütleri; -Merkeziyetçi yönetim anlayışına sahip olup, üst düzey yönetici kadroları genelde yurtdışındadır, -Zaman zaman birliktelik fikriyle hareket etmişler ancak menfaat çatışması sebebiyle bu birliktelikler uzun süreli olmamıştır, -Gelişme sürecinde liderlik ve çıkar çatışması sebebiyle bölünmeler yaşanmaktadır, -Bazıları güçleri oranında kırsal alanda da yapılanmaya gitmekte ve eylemler gerçekleştirmektedirler, -Cezaevlerini her fırsatta eğitim ve yönetim yeri olarak kullanmışlardır. Sol terör örgütleri maddi kaynak temin etmek amacıyla; Yurtiçinde; -"Kamulaştırma" adı altında yapılan gasp ve soygun eylemleri,, -"Vergilendirme" adı altında işadamları ve esnaftan zorla para talep edilmesi, -Üye ve sempatizanlardan "aidat" adı altında para toplanması, -Karşılıksız çek kuponları kullanılması ve senet tahsili, -Legal ve illegal yayın organlarının satışlarından elde edilen gelirler, Yurtdışında; -Bağış kampanyaları, -Legal ve illegal dergi satışı, -Türk nüfusunun yoğun yaşadığı yerlerde esnaftan zorla para toplama, -Üye ve sempatizanlardan aidat toplama, -Örgütler tarafından düzenlenen etkinliklerden gelir sağlama, -Yurtdışına yasadışı çıkışı yaptırmaktan, yurtdışında iltica prosedürüne dahil etmekten, ikamet izni almaktan ve sahte seyahat belgesi düzenlemekten gelir elde etme, -Uyuşturucu madde, doku ve organ kaçakçılığı gibi yöntemlere başvurmaktadır. Dünyada Marksist-Leninist ideolojilerin önemli ölçüde zafiyete uğramasına rağmen ülkemizde faaliyetlerini devam ettirmesinin önemli etkenleri bulunmaktadır. Bunlar; -İstismar konularının mevcudiyetinin devam etmesi, -İdeolojilerin örgütlerin tabanında hala kabul görmesi, -Lider kadrolarının bu işi hayat felsefesi ve yaşam biçimi olarak benimsemesi, -Bazı kesimlerin terör faaliyetlerini güç elde etme ve gayri meşru gelir kapısı olarak görmesi, -Bazı devletlerce desteklenmesine devam edilmesi olarak sıralanabilir. Gelecekteki Boyutu; -1970'li yıllardan beri özellikle Karadeniz kırsalında yaptığı propagandalar neticesi bir kısım vatandaşlarımızın örtülü ve gizli desteğini alan terör örgütlerinin, önümüzdeki dönemde de bu hareket tarzını devam ettirebilecekleri, -Metropollerde işçi, memur ve öğrenci kesimi içerisinde faaliyetlerini legal ve illegal kuruluşları vasıtasıyla devam ettirebilecekleri, -Kırsal alanda, metropollerde ve diğer yerleşim yerlerinde silahlı eylemlerine devam edebilecekleri, -Cezaevi şartlarını gündemde tutmaya devam ettirecekleri, -Sivil Toplum Kuruluşlarının yasal faaliyetlerini istismar ederek güvenlik güçlerini pasifize etmek ve devlet otoritesini zafiyete düşürmek için ülke genelinde protesto ve basın açıklaması eylemlerine devam edecekleri, -Siyasi Partilerin gençlik kolları, dernek ve vakıflar içerisinde daha yoğun faaliyet göstererek, sempatizan kitlelerini arttırmaya çalışacakları, -Yurtiçindeki faaliyetlerine destek sağlamak amacıyla yurtdışındaki faaliyetlerine ve yapılanmasına da devam edecekleri değerlendirilmektedir.

c. İrticai Faaliyetler Ve Din İstismarıyla Mücadele

Toplumları yönlendiren önemli etkenlerden biri olan din olgusunun farklı şekillerde yorumlanması, değişik dini anlayış ve yaşantıları da beraberinde getirmektedir. 1970'li yıllarla birlikte ülkemizi teorik planda etkilemeye başlayan yurtdışı (Ortadoğu) merkezli radikal dini anlayışların, bir kısım öğrenci grupları ile bazı kesimleri "Siyasal İslam" düşüncesine yönelttiği bilinmektedir. Yurtdışı kaynaklı eserlerin Türkçe'ye tercümesi sonucu benimsenen radikal fikirler ve bu fikirlerin pratiğe dönüşü olarak kabul edilen İran'daki dini devrim ile birlikte, 1980'li yılların başlarında irticai nitelikli faaliyetler yeni bir boyut kazanmıştır. Bu bağlamda; yayınevleri, dergi-

ler, kitapevleri ve şahıslar etrafında örgütlenmeye giden radikal dini grupların gündeme girdiği gözlenmiştir. Radikal çizgide sürdürülen faaliyetler sonucu; "Bireysel dini duyarlılıkları ağır basan" insan tipi yerine, "Siyasal manadaki dini anlayışları ön plana çıkaran, örgütlenme gerekliliğini ve hedefini kendi radikal dini referanslarıyla belirleyen" insan tipi ortaya çıkmaya başlamıştır. 1990'11 yılların başına kadar propaganda faaliyetlerini sürdüren ülkemizdeki radikal dini kesimlerden bir kısmının 1990 yılından itibaren şiddete yöneldikleri ve dini motifli terör örgütlerinin oluşumunu sağladıkları gözlenmiştir. Diğer taraftan yerel-tarihi dini referanslara sahip ülkemizdeki tarikat ve dini akımlar ise, 1998 yılı basından itibaren 8 yıllık kesintisiz eğitim -İmam Hatip Liseleri- Kur'an kursları ve türban konusunda yaşanan gelişmelere ilişkin tepkisel nitelikte propaganda faaliyetleriyle gündeme gelmişlerdir.

Mevcut Durum;

Günümüze kadar dini istismar faaliyetlerine karşı yürütülen çalışmalarla kamuoyunda irtica ile mücadele konusunda gerekli hassasiyet oluşmuş, laik-demokratik-hukuk devletinden ödün verilmeyeceği düşüncesi, aldatılmış mütedeyyin vatandaşların yanı sıra radikal örgütler-gruplar arasında dahi yerleşmiştir.

İrticai tehdidin terör boyutu itibariyle geline nokta; geçmiş yıllara göre silahlı eylemlerin büyük ölçüde azaldığı gözlenmektedir.

Gelecekte de ülkemiz açısından tehdit potansiyeline sahip olduğu değerlendirilen Hizbullah terör örgütüne yapılan operasyonlarla söz konusu örgütün kurucu lider kadroları büyük ölçüde etkisiz hale getirilmiş, alternatif lider adaylarından bazıları ise sağ olarak yakalanmış olup, ülke genelinde gerçekleştirilen operasyonlarla örgüte büyük bir darbe vurulmuştur.

Öte yandan Selam (Tevhid), İBDA/C, Hilafet Devleti(İCCB-AFİD), Değişim-Şafak, İslami Hareket Örgütü ve Vasat terör örgütlerinin lider ve eylem kadroları yakalanarak çökme noktasına getirilmiştir.

İrticai nitelikli toplumsal eylemler açısından geline nokta; geçmiş yıllara göre gerek eylem gerekse katılım bazında büyük bir düşüşün yaşandığı, hatta bu tür eylemlerin gündemden düştüğü müşahade edilmektedir.

Siyasi açıdan dini istismar eden kesimlerin, geçmişe göre söylemlerini ve siyasi faaliyetlerini demokratik hakların savunulması/kazanılması noktasında ele almaya başladıkları, açıktan irticai nitelikli propaganda ve faaliyetlere yönelemedikleri gözlenmektedir.

Tarikat ve dini akımların yurtiçinden ziyade ülke dışındaki açılım ve faaliyetlerinin hız kazandığı, yurtiçindeki faaliyetlerde ise daha çok sempatican kitle oluşturma ve mevcudu muhafaza gayretlerinin gözlemlendiği izlenen gelişmeler arasındadır.

Diğer taraftan, bütün vatandaşlarımızın din ve dince kutsal sayılan değerleri, başta Anayasamız olmak üzere kanunlarımız tarafından teminat altına alınmış,

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu, herkesin, din, vicdan ve kanaat hürriyetine sahip bulunduğu, kimsenin, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya,

dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı, dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamayacağı ve suçlanamayacağı, Ancak, kimsenin de, devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırmak, siyasi veya kişisel çıkar sağlamak için din duygularını istismar edemeyeceği ve kötüye kullanamayacağı açıkça belirtilmiştir.

Öte yandan Türk Ceza Kanunu'nun bir kısım maddeleri ise dinin ve dini değerlerin korunmasını hedeflerken, bazıları da istismarı önlemeye yönelik olarak düzenlenmiş ve halkı, sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik edenler ceza kapsamına alınmış,

Terörle Mücadele Kanununda "Baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek" terör suçları kapsamı içerisinde zikredilmiş,

Böylece, bir taraftan vatandaşlarımıza inanma ve bunu rahatça yaşama hürriyeti sağlanırken diğer taraftan da bunun istismar edilmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Yapılan kamuoyu araştırmalarından, dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de dindarlık eğilimi artmakla birlikte, dinin radikal yorumlarına duyulan sempaside bir gerilemenin yaşandığı, halkımızın büyük çoğunluğunun dini bireysel olarak yaşamak istediği ve bunu kamusal alana taşıma eğiliminde olmadığı anlaşılmıştır.

Geleneksel İslami anlayışın Mevlana, Yunus, Hacı Bektaş gibi önde gelen isimleri İslamiyeti insan merkezli barış, kardeşlik, hoşgörü, sevgi, birlik ve beraberlik çerçevesinde algılamış ve yaşamışlardır. Buna karşılık, dini referanslarını yurtdışından (İran, Mısır gibi) alan radikal dini anlayışlarda işlenen temalar ise; kin, nefret, korku, kan, ölüm ve başkaldırı gibi kavramlar çerçevesinde şekillenmektedir.

Bu çerçevede, günümüzde birbirlerinden farklı dini anlayış ve faaliyetler içerisinde oldukları gözlenen ülkemizdeki dini kesimler kendi içerisinde; referans kaynakları, stratejileri, söylem ve faaliyetleri itibariyle aşağıda sunulan genel kategori dahilinde tasnif edilmektedir; Dini Motifli Terör Örgütleri; Yurtdışı kaynaklı radikal dini ideolojilere sahip, illegal örgüt ve şiddet temelinde faaliyetleri görülen oluşumlardır. (Hizbullah İlim, Hizbullah Menzil, Selam - Tevhid, İBDA/C, İslami Hareket Örgütü, Hilafet Devleti-İCCB gibi) Radikal Dini Gruplar; Yurtdışı kaynaklı radikal dini ideolojilere sahip olmakla birlikte günümüz itibariyle henüz şiddet temelinde faaliyetleri görülmeyen ve daha çok legal alanda faaliyetlerini sürdürmeye çalışan gruplardır. (Hizbullahi Davet, Müslüman Gençlik-Yıldız, Tevhid-i Çekirdek vb) Dini Şahsi ve ya Siyasi Emellerine Alet Eden Kesimler; Bazı siyasi partiler başta olmak üzere çeşitli kuruluş ve şahıslar, bu grupta değerlendirilmektedir. Şahsi ya da siyasi amaçlarına dini değerleri alet eden bu gruplar, ağırlıklı olarak legal platformda faaliyet göstermektedirler.

Tarikat ve Dini Akımlar; Faaliyetleri radikal dini gruplara nazaran farklılık arz eden bu kesim, geniş tabana sahip olup, uygulamalarını büyük ölçüde legal imkanlardan istifade etmek suretiyle yürütmektedirler. Dini anlayışları itibariyle de, geleneksel ve tasavvufî formların ağır bastığı

tarikât ve dini akımlara yönelik yapılan çalışmalar yasaların öngördüğü çerçevede sürdürülmektedir. (Tarikatlar - Nakşibendi, Kadiri.. Dini Akımlar - Nurcu, Süleymancı... gibi kesimler)

Mütedeyyin Halk Kitleleri; Yukarıdaki 4 kategori içerisinde ifade edilen gruplardan hiçbirinin içerisinde yer almayıp, güvenlik güçlerinin çalışmalarına konu olmayan inançlı halk kitesidir. Ülkemizdeki dini istismar faaliyetleriyle mücadele yukarıdaki tasnif çerçevesinde yürütülmektedir. Yapılan bu tasnifle, hedef kitle tek bir kalıp halinde değerlendirilmemek suretiyle farklı mücadele yöntemleri geliştirme imkanı bulunmakta ve yürütülen mücadelede dini hassasiyeti olan kesimlerin radikal-terör gruplarının çizgisine kaymalarına da fırsat verilmemektedir.

Gelecekteki Boyutu;

- Günümüzde büyük bir darbe alan ve dağılma sürecine girdikleri gözlenen ülkemizdeki dini motifli terör örgütlerinin, mevcudu muhafaza ve toparlanma eksenli faaliyetlerini devam ettireceği,
- Tehdit boyutu itibariyle öne çıkan Hizbullah Terör Örgütünün intikam amaçlı olarak üst düzey devlet görevlileri, güvenlik güçleri, itiraflılar ile örgütün önünde engel olarak görüldüğü diğer kesimlere yönelik eylem arayışlarını sürdüreceği,
- Hizbullah İlim grubunun etkinliğinin azalmasıyla birlikte özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bazı illerde oluşan boşluğu İran'a daha yakın olarak bilinen Hizbullah Menzîl grubunun doldurma gayretlerini artıracığı,
- Hizbullahi örgütlenmelerin, toparlanma arayışları kapsamında dini nitelikli propagandanın yanı sıra etnik içerikli propaganda faaliyetlerine de ağırlık verebilecekleri, ayrıca genişleme ve halkın itimadını tekrar kazanma amacıyla Hizbullah ismi dışında yeni kimlikler üzerinden de faaliyetlerin sürdürülmeye çalışılabileceği,
- İran'daki yönetimin durumuna (ılımlı-radikal) paralel olarak ülkemizdeki radikal dini görüşlere sahip şahıs ve örgütlenmelere yönelik siyasi, askeri eğitimin yanı sıra silah ve para yardımlarının gelecekte de söz konusu olabileceği,
- Dini radikalizmde günümüz itibariyle yaşanan gerilemenin gelecekte de devam edeceği, ancak küçülerek lokal hale gelen örgütlenmelerin içinden geçmişe göre küçük fakat daha radikal çizgilerin de öne çıkabileceği ve bu örgütlenmelerin uluslararası işbirliği arayışlarını artırma eğilimine girebilecekleri,
- Dünyadaki dine yönelişe paralel olarak din eksenli konuların gelecekte de kamuoyu gündeminde yoğun olarak yer alacağı, din ve inançlarla bireysel ilişkinin daha da artacağı, bu bağlamda islami kesimler arasında, çağımıza uygun yeni açılımlar geliştirilmesi yönündeki gayretlerin de hız kazanacağı,
- Tarikatların orta yaş, dini akımların ise özellikle öğrenci kesimine yönelik kendi dini anlayışları doğrultusundaki propaganda faaliyetlerini basın-yayın, tv, radyo, internet gibi

iletişim araçlarını da kullanmak suretiyle devam ettirecekleri, ayrıca bu kesimlerin yurtiçinden ziyade yurtdışı açılımlarını artırarak sürdürecekleri,

- -Bunların yanı sıra artan globalleşme ile birlikte ülkemizde de bilinen dini inançların dışında sapık olarak nitelendirilebilecek bazı dini - felsefi akımların daha sık gündeme gelmeye başlayacağı,

Ancak dini duyguların istismarının halkımızın eğitim ve bilinç düzeyinin gelişimine paralel olarak azalma eğilimine de girebileceği değerlendirilmektedir.

d. Diğer Faaliyetler

Ülkemizdeki Ermeni Patrikhanesi ve Ermeni azınlığın statüsü Lozan Antlaşması ile belirlenmiştir. Günümüz itibariyle ülkemizde yaşayan Ermeni vatandaşlarımızın devlet güvenliği aleyhinde herhangi bir faaliyetleri görülmemektedir.

Ancak Ermeni terör örgütü ASALA başta olmak üzere bazı terör örgütlerinin geçmişte terörist eylemlere başvurdukları ve sözde Ermeni soykırımını dünya gündemine taşıyarak çeşitli kazanımlar elde etmeyi amaçladıkları bilinmektedir. Ayrıca günümüzde Ermeni diasporasının sözde soykırımın kabulü amacıyla uluslararası platformda yoğun faaliyetler içerisinde bulunduğu bilinmektedir. Sözde soykırımı tanımanın arkasından ise tazminat ve toprak talebinin gündeme geleceği değerlendirilmektedir.

Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi ve ülkemizdeki Rum azınlığın statüsü de Lozan Antlaşması ile belirlenmekle beraber adı geçen Patrikhanenin mevcut statüsü amacını aşan ekümenik vasıf kazanma ve Heybeliada Ruhban okulunun açtırılması faaliyetleri içinde olduğu da gözlenmektedir. Bu nedenle bahse konu patrikhanenin Lozan Antlaşmasında belirlenen statüsünün sürdürülmesi önem arz etmektedir.

Ülkemizde ağırlıklı olarak Mardin ve Şırnak illeri bölgesinde ikamet eden Süryani vatandaşlarımızdan bir kısmı son dönemde ABD ve Avrupa ülkelerine göç etmiş, göç eden Süryani topluluklarından yeni nesiller ülkemiz aleyhine Süryani'lerin bağımsızlık-özgürlük istemlerini dile getiren çeşitli örgütler kurmuşlardır. Bunlar arasında en önemlileri 1995 yılında İsveç'te kurulan Asuristan Kurtuluş Partisi ve K. Irak alanında faaliyet gösteren Beth-Nahrin Yurtsever Devrimci Örgütü'dür. Her iki örgütte Dicle-Fırat nehirleri arasındaki bölgede, bağımsız yeni bir devlet kurmayı hedeflemektedir.

1993 yılından itibaren tamamen PKK'nın güdümünde K. Irak'ta faaliyet gösteren Beth-Nahrin Yurtsever Devrimci Örgütünün az sayıda silahlı kadrosu olduğu bilinmektedir. Söz konusu örgüt ismini Mezopotamya Özgürlük Partisi olarak değiştirmiştir. Mevcut durumu ile PKK'nın yeni dönem stratejisi doğrultusunda faaliyetlerinin izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Son yıllarda, özellikle yurtdışı kaynaklı olmak üzere Ülkemizdeki demografik yapının aslında değişik milletlere ait gizli kalmış unsurlardan oluştuğu iddialarına dayanak bulma yönündeki gayretler kapsamında, Karadeniz Bölgesindeki vatandaşlarımıza empoze edilmek istenen sözde Rum - Pontus ruhunu canlandırmak amacıyla; Yunanistan'da ve diğer ülkelerde bulunan Pontus

dernekleri tarafından bölgeye geziler organize edilmekte, muhtelif istismar konuları gündeme getirilerek kültürel bağlar kurulmaya çalışılmaktadır.

Vatandaşlarımızın sosyal ve ekonomik sorunlarını istismar ederek taban kazanmaya yönelik çalışmalar yürüten misyonerler, dünya genelinde Kiliseler Birliği ve ülkeler bazında da değişik isimler altında kurulan bazı dernek, vakıf vb. kuruluşlar vasıtasıyla faaliyetlerini legal zeminde sürdürmeye çalışmakta ve bu noktada ülkemizdeki bu tür vakıf ve dernekleri maske olarak kullandıkları gözlenmektedir.

Ayrıca bazı dini nitelikli faaliyetlerin, ülkemizdeki etnik yapıyı da zemin olarak kullanmak suretiyle taban kazanma arayışlarına yöneldikleri gözlenmektedir. Bu kapsamda, yıkıcı-bölücü amaçlı ideolojik motifli grup ve örgütler ile Hıristiyan misyonerler, Bahai, Yehova Şahitleri gibi unsurlar tarafından özellikle Alevi ve Kürt olarak bilinen vatandaşlarımıza yönelik planlı ve bilinçli olarak faaliyetler yürütülmektedir.

Öte yandan, bazı kesimler tarafından Aleviliğin Şii çizgiye çekilmesi gayretleri dikkat çekmekte, bu bağlamda Aleviliğin gerek Şii, gerek Nusayri ve gerekse ateist çizgide yorumlanması ve bu yöndeki istismarına yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Günümüzde dünya ülkelerinin hedeflerine ulaşmak amacıyla sivil toplum kuruluşlarını araç olarak kullandıkları bilinmektedir. Bu çerçevede yurtdışı merkezli veya uluslarla kuruluşlarla bağlantılı çalışan ülkemizdeki vakıf, dernek, platform v.b. oluşumların milli birlik ve bütünlüğümüz ile ülke menfaatlerimiz açısından faaliyetleri hassasiyet arz etmektedir.

3. ÇIKAR AMAÇLI SUÇ ÖRGÜTLERİ, YOLSUZLUK VE KARA PARA

a.Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri

Yolsuzluk, gizlilik, şiddet, devamlılık, çeşitlilik, süratle değişime ayak uydurabilme ve uluslararası bağlantı kurabilme gibi kabiliyetlere sahip olan çıkar amaçlı suç örgütleri haksız olarak ekonomik kazanç elde etmek amacı doğrultusunda kurulmuş suç organizasyonlarıdır. Maddi değerleri yasal yollardan elde etme eğiliminin giderek azaldığı, gayri meşru servet edinme fırsatlarının çoğaldığı, özellikle siyasi ve idari yozlaşmanın arttığı toplumlarda bu suç örgütleri daha süratli bir şekilde gelişmektedirler.

Sözkonusu suç örgütleri çeşitli ülkelerdeki hukuki, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler ile yeni oluşan şartlardan doğan boşluklardan, bir başka ifade ile "kontROLSÜZ alanlardan istifade etmeye çalışmaktadırlar. Bu örgütlerin en güçlü silahlarını şiddet oluştururken, yolsuzluk ise mevcudiyetlerini korumak ve sürdürmek için en gerekli faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Özellikle siyasi oluşumlara, güvenlik birimlerine, yargıya ve kamunun diğer birimleri ile toplumda önemli konuma sahip kişilere nüfuz ederek onların güç ve prestijinden faydalanırlar. Böylece herşeyden önce etkili bir suç kovuşturmasına karşı korunma sağlamak ve mücadeleyi olabildiğince engellemek veya önceden tedbir alarak bertaraf etmek isterler.

Çıkar amaçlı suç örgütlerinin faaliyetleri; toplumda kişiler arasındaki geleneksel ilişkilerin zayıflamasına ve bunun akabinde sosyal çözümlere, merkezi veya yerel kamu yönetiminin etkinliğinin azalmasına, adalet sisteminin yetersiz kalmasına, yolsuzluğun yaygınlaşmasına ve sonunda da siyasi otoriteye duyulan güvene zarar vererek demokratik ve parlamenter sisteme inancın kaybolmasına neden olur.

Mevcut Durum

Ülke içerisindeki ekonomik, sosyal, hukuki ve siyasi alanlarda olumsuz etkiler yaratarak, oluşacak güvensizlik ve kaos ortamından faydalanmaya çalışan bu örgütler, ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilmektedirler. Böylece para ve mal hareketlerinden ustaca yararlanıp, işledikleri suçlar vasıtası ile elde ettikleri paralarını karmaşık bankacılık sistemlerinin varlığı sayesinde, ticari usul ve metotları da kullanarak çok hızlı aklayabilmekte ve saklayabilmektedirler. İletişim ve teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek amaçları doğrultusunda kullanmaktadırlar.

Profesyonel anlamda çıkar amaçlı suç örgütleri ile mücadelenin başladığı yıl olan 1998'den itibaren, ülkemizde meydana gelen çıkar amaçlı suç olaylarının % 64'ü, İstanbul, Adana, Antalya, Bursa, Gaziantep, İzmir, Kocaeli, Samsun gibi ekonomik ve ticari potansiyelin yüksek olduğu, diğer illere nazaran sanayi, inşaat ve turizm sektörlerini bünyesinde daha fazla barındıran, gelir dağılımında büyük dengesizliklerin yaşandığı illerde meydana gelmiştir.

Bu suç örgütleri ekonomik alanda özellikle inşaat, toptan gıda, tekstil, giyim, lokanta, atık madde, taşımacılık, turizm, eğlence, otomobil, petrol nakliyatı ve ticareti, emlak, döviz alım-satımı, talih oyunları, temizlik ve sosyal güvenlik sektörlerinde, sosyal hayatta ise vakıf, dernek, spor kulüpleri ve benzeri oluşumlarda faaliyet göstermektedirler.

Bu alanlarda faaliyetlerini sürdürürken adam öldürme/yaralama/kaçırma, ev ve işyeri kurşunlama, darp, tehdit, çek-senet tahsilatı, fidye, haraç alma, zorla senet imzalatma, tefecilik, kamu arazilerinin yağmalanması, uyuşturucu madde kaçakçılığı, silah ve mühimmat kaçakçılığı, doku ve organ kaçakçılığı, tarihi eser kaçakçılığı, kadın ticareti, kalpazanlık ve kıymetli evrakta sahtecilik, karapara aklama, gümrük ve tekel kaçakçılığı, yolsuzluk ve insan kaçakçılığı gibi suçları işlemektedirler.

Bu suç örgütleri içerisinde, "bölgeci yapı" kuvvetli olarak devam etmektedir. Asıl çekirdeği oluşturan yapının, bu bağlantıya değer verdiği ve bir örgüt içerisinde yer alan elemanların birçoğunun genelde aynı bölge insanı olduğu görülmektedir.

Mevcut sosyo-kültürel yapı gereği, toplum açısından dini ve ahlaki değer kabul edilen birçok kavram, bu suç örgütleri tarafından arzuladıkları hedefe ulaşmak için vasıta olarak kullanılmaktadır. Suç örgütlerinin bu faaliyetleri, toplumun sosyal psikolojisine yönelik, zaman zaman sistemli, zaman zaman da kendiliğinden gelişen yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Birçok örgüt önde geleni; iş adamı veya benzeri sıfatlarla eğitim, kültür, spor aktiviteleri, ulusal bayramlar, milli günler ve özellikle tabii afet vb. gibi toplumun duyarlı olduğu konuları çok iyi değerlendirip bu günlerde yine usulsüz olarak elde ettikleri kazançlarından bir bölümünü çeşitli yöntemlerle dağıtmaktadırlar.

Basın ve yayın kuruluşlarının bu konularda yapmış oldukları yayınlar zaman zaman haber niteliğinin ötesinde bu örgütlerin propagandalarına yönelik yayınlar olabilmektedir.

Siyasi ve bürokratik mekanizmanın yolsuzluğa bulaştırılması da, ülkemizdeki suç örgütlerinin kullandıkları yaygın yöntemlerdendir.

Gelecekteki Boyutu

Günümüzdeki teknolojik gelişmelerle birlikte toplumlararası ilişkiler sıklık ve yoğunluğunu artırmıştır. Gelişen küresel ekonomi, çok taraflı kurallara ve kurumlara ihtiyaç göstermektedir. Kredi kartları ve internetin kullanım alanının gün geçtikçe yaygınlaşması ve sonuçta elektronik ticaret olgusunun ortaya çıkması, bazı ülkelerin ekonomik işbirliği yaptığı ülkelere çeşitli gümrük muafiyetleri tanınması gibi olaylar suç ve suçlu profilini değiştirmekte, mali ve bilişim suçları alanında karşımıza uluslararası bağlantıları olan suç şebekelerini çıkarmaktadır. Ekonomik faaliyetlerle ilgili yapılan işlemlerin karışık ve ülkeden ülkeye farklılık göstermesi suç şebekelerinin işini kolaylaştırmaktadır.

Hızla gelişen teknolojinin, bu alanda yeni suç çeşitlerini ortaya çıkaracağı, buna bağlı olarak da sözkonusu örgütlerin yöntemlerini değiştirerek, eylemlerinde daha profesyonel insanları kullanacağı, Bankacılık ve ticari sektörlerde söz sahibi olmaya çalışarak özellikle ekonomik ve politik sistem üzerinde etkilerini daha fazla arttırmaya çaba gösterecekleri,

Serbest piyasada bazı sektörlerin kısmen suç örgütlerinin kontrolüne girdiği ve bu durumun devam etmesi halinde ekonomik sistemin çıkar amaçlı suç Örgütlerinin kontrolüne geçme riski ile karşı karşıya kalabileceği,

Yukarıda belirtilen olumsuzlukları gidermek maksadıyla etkin ve uygulanabilir önlemler alınmadığı takdirde tehditin yaygınlaşabileceği, siyasal ve kamusal otoriteye duyulan güvenin zarar göreceği ve sisteme olan inancın kaybolacağı bir ortamın oluşabileceği değerlendirilmektedir.

b. Yolsuzluk

Yolsuzluk, bir ceza hukuku sorunu olmanın yanı sıra sosyal ve ekonomik bir olgudur. Suç organizasyonlarının etkin olduğu konuların başında gelen yolsuzluğun yaygınlığı, devlet kurumlarına, siyasi otoriteye duyulan güvene zarar verir ve mevcut sisteme olan inancın kaybolmasına neden olur.

Bu tür suçlar ülkelerin ekonomik, toplumsal ve hukuksal yapılarına göre şekillenmektedir. Bu nedenle, legal yapı içerisinde gizlenerek gerçekleştirilen yolsuzluk suçlarını tespit etmek oldukça zordur. Yolsuzluk suçları gerçekleştirilirken ve suç sonrasında elde edilen haksız değer ve menfaatler gizlenirken uluslararası ticaretin getirmiş olduğu imkanlarla global para ve mal hareketlerinden ustaca faydalanılmaktadır. Yolsuzluğun sonucu olarak ortaya çıkan kayıtdışı ekonomi de sadece vergi kaçırma amacıyla saklanan işlemleri değil, vergiye tabi olsun olmasın milli gelir hesaplarına intikal etmeyen tüm ekonomik faaliyetleri kapsamaktadır. Bu faaliyetler ülke ekonomisini ve kamu yararını zedelemektedir.

Mevcut Durum

Ülkemizde meydana gelen olaylar değerlendirildiğinde, yolsuzluğun "genellikle 3 ve daha fazla kişinin bir araya gelerek bazı kamu görevlilerinin de katılımıyla Devlet Hazinesinin zarara uğratılması" şeklinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu suçla mücadele bir yandan ceza hukuku, diğer yandan da oluşturulan denetim kurulları aracılığıyla yürütülmektedir. Yolsuzluk, çeşitli yasalarla yaptırım altına alınmış olmasına rağmen ülkemiz için önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu suçların özellikle devletin mal ve hizmet alımı, gümrük işlemleri, bankacılık, vergi iadesi, tarım, ihracat ve hayvancılık gibi sektörlerin desteklenmesi amacıyla yapılan prim ödemeleri gibi alanlarda ortaya çıktığı görülmektedir.

Gelecekteki Boyutu

Önümüzdeki süreçte ülkemizdeki yolsuzluk kamuoyunda bu bağlamda oluşacak konsensüs ile adli ve idari mekanizmalarda mevcut hukuki düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve hukuki eksiklerin tamamlanmasıyla mümkün olabilecektir.

Tüm bu etkenlerin yolsuzluk suçuyla mücadelede göz önünde bulundurulması, ülkelerarası mevzuatın uyumlaştırılması gerekmektedir. Aksi halde yolsuzluk suçu, varlığını hem de genişleyerek ve küresel olarak sürdürecektir.

Karapara

Suçtan elde edilen gelirlerin çeşitli şekillerde kullanılması yıllardan beri gerek ülkemizde ve gerekse diğer ülke mevzuatlarında suç olarak görülmüş ve cezalandırılmıştır. Ancak özellikle son yıllarda organize suçların artmasıyla birlikte, tüm dünya ülkeleri suçun önlenmesi için suç gelirlerine el konulması suretiyle takip eden suçları işlemelerinin önlenmesi gerektiği fikrini benimsemişlerdir.

Karapara doğrudan yasadışı bir fiilin işlenmesi sonucunda veya yasalara uygun bir fiilden kazanılan paranın ödenmesi gereken vergisinin kaçırılması amacıyla gizlenmesi şeklinde oluşmaktadır.

Karapara kavramı birçok ülkede farklı tanımlanmakla birlikte genel manada suçtan elde edilen paradır. Bu paranın kimliğinin değiştirilmesi suretiyle meşru bir kazanç haline getirmeye çalışmak ise karapara aklama suçudur.

Karapara ve Karaparanın aklanması birbirinden ayrılamayan ama farklı olan kavramlardır. Aklama sürecinde suç kaynaklı karaparaya yeni bir kimlik sağlanmakta, kendisiyle ilişkiye giren kimselerinde bu paranın kaynağını öğrenmeleri engellenmektedir. Suçtan elde edilen para mali sistem içinde uzun müddet kalabilmekte, ekonomik faaliyetler içerisine yayılıp onu çürütmekte ve kendisi de büyümesini devam ettirmektedir.

Mevcut Durum

Ülkemizde 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile;

-1918 Sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanundaki,

-6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanundaki,

-2238 Sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkındaki Kanundaki,
-2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkındaki Kanundaki, -213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 344 üncü maddesinin 2 ve 3 numaralı bentlerindeki,
-765 sayılı Türk Ceza Kanunundaki,

Devlet Aleyhine İşlenen Cürümler ve aynı Kanunundaki terör suçları ile Uyuşturucu, Yağma ve Adam Kaçırma, Şantaj, Karaborsacılık, Kalpazanlık ve sahtecilik, Dolandırıcılık ve Hileli İflas suçlarının işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değeri karapara olarak belirlenmiştir.

Bu Kanun ile; Karaparanın aklanmasının önlenmesinde, mali hareketleri incelemek, denetlemek ve karaparanın aklanmasını tespit etmek amacıyla Maliye Bakanlığına bağlı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı kurulmuş,

Karaparanın önlenmesine yönelik çalışmalarda ilgili kurum ve kuruluşlarla koordine kurmak, uygulamaya ilişkin politikaları tespit etmek, mevzuat düzenleme ve tekliflerini değerlendirmekle görevli Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu adı altında bir organ oluşturulmuş,

Belirtilen suçlardan sağlanan gelirlere yasal nitelik kazandırılması, yani karaparanın aklanması suç olarak kabul edilmiş ve bu gelirlerin müsadere edilmesi imkanı sağlanmıştır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Karaparanın aklanması süreci yerleştirme, ayırma ve bütünleşme olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Yerleştirme aşamasında suçlunun amacı, suçtan elde ettiği kazancı nakit formundan kurtarmak, ayırma aşamasında fonun kaynağının 'kara' olduğunu gizlemek amacıyla sıklık, hacim ve karmaşıklık açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapmak ve bütünleşme aşamasında ise yasal gibi görünen kazançlar ile yatırım yapmaktır.

Paranın kimliğini gizlemek için, başta teknolojinin sağladığı imkanlar olmak üzere birçok metot kullanılmaktadır. Yurtdışına kaçırma, kıymetli evraka dönüştürme, serbest bölgelerde sunulan mali hizmetlerden faydalanma, banka transferlerinden yararlanma ve kredi kartlarının kullanılması en belirgin yöntemlerdendir.

Gelecekteki Boyutu

Karaparanın aklanmasını önleyememek, suç gruplarının işledikleri suçlardan maddi fayda sağlamalarını kolaylaştırmaktadır. Bu durum suçu daha cazip hale getirmekte, suç odaklarına daha büyük suçları işlemeleri için imkan sağlamaktadır. Ekonomik ve finansman gücünün suç organizasyonlarında toplanması, nihayetinde milli ekonomiye ve demokratik sisteme zarar verecektir.

Suç aktiviteleri sonucunda elde edilen karaparanın yaratacağı tehlikeler karşısında kayıtsız kalmak, hem daha iyi gizlenmiş, hem de ekonomi ve toplum için daha zararlı etkiler yapabilecek suç türlerini ortaya çıkarabilecektir. Aynı zamanda suçun kontrolü ve yok edilmesi daha zor bir hal alabilecektir.

4. YASADIŞI GÖÇ VE TOPLU SIĞINMA

Türkiye'ye sınır olan veya aynı bölgede bulunan ülkelerin istikrarsızlık içerisinde bulunmaları ve her zaman yeni gelişmelere açık olmaları, bu ülke vatandaşlarının, toplu veya münferit olarak sığınmak amacı ile ülkemize gelmelerine, iltica etmelerine veya sosyal ve refah seviyesi yüksek batı ülkelerine gidebilmek için transit geçiş ülkesi olarak kullanmalarına sebep olmaktadır. Bu bağlamda ülkemiz, sığınma ve yasadışı göç açısından hedef, transit ve kaynak ülke konumundadır.

Mevcut Durum;

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi, ülkemizin içinde bulunduğu bölge göz önünde bulundurularak coğrafi çekince (tercih) ile kabul edilmiştir. Böylece Avrupa'dan gelen yabancılara iltica hakkı tanınmış, diğer bölgelerden gelen yabancılara ise uluslararası hukuk ve uygulamalar açısından geçici koruma hakkı verilmesi zorunluluk teşkil ettiğinden dolayı ulusal mevzuatımızla sığınma hakkı verilmiştir.

Ulusal mevzuatımız, yabancıların sığınmak amacıyla topluca sınırlarımıza gelmesi durumunda, bunların sınırda durdurularak sınırı geçmelerinin önleneyeğini, aksine bir siyasi karar alınması halinde ise bu karara göre hareket edileceğini hüküm altına almıştır. Yasadışı göçmenler Türkiye'de kaldıkları müddetçe; kaçak çalışarak ucuz işgücü oluşturmakta, Türk vatandaşlarının çalışma ve istihdam alanlarını daraltarak, işsizlik sorununu artırmakta, milli kaynakların yurt dışına gitmesine sebep olmaktadır. Yasadışı geçişler sınırlarımızın güvenliğini zedelemekte, çok büyük oranda rant bulunması ve cezai açıdan daha az risk içermesi sebebi ile illegal sınır geçişlerini organize eden çıkar amaçlı organize suç şebekelerinin oluşmasına neden olmaktadır. Terör örgütü PKK'da yasadışı geçişleri organize ederek maddi menfaat sağlamakta, örgüte eleman ve sempatizan kazandırmaktadır.

Yasadışı göçmenler ülke içerisinde sahtecilik, kaçakçılık, fuhuş gibi suçlara karışarak kamu düzenini ve sağlığını tehdit etmekte, yakalandıklarında ise işe, ibateleri ve sınırdışı edilmeleri için devlet bütçesinden yüksek miktarda para harcanmasına da sebep olmaktadır.

Bunun yanısıra, Türkiye'yi çevreleyen güvenlik kuşağındaki ülkelerde yaşayan Türk soyluların ülkemize legal veya illegal göç etmeleri, stratejik çıkarlarımıza da ters düşmektedir. Sözkonusu kuşakta ülke güvenliğimiz ve etkinliğimiz açısından bu kitlelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Gelecekteki Boyutu;

Nüfusu giderek yaşanan bazı Avrupa devletlerinin genç nüfusa ihtiyacı olduğu bilinen bir gerçektir. Bunun yanı sıra, kendi vatandaşlarının çalışmak istemeyeceği alanlarda kullanılacak ucuz işgücü ise ekonomilerine ayrı bir katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan, başka ülkelerden yetişmiş insan göçü (beyin göçü) bu ülkeler için maliyetsiz kazanç anlamına da gelmektedir. Batılı devletlerin belirli oranda göçmen ihtiyacı olmasına rağmen, yasadışı göçü önlemek istemelerinin asıl sebebi, ülkelere vasıfsız yabancıların gelmesinin engelleyerek, nitelikli kişileri almak istemelerinden kaynaklanmaktadır.

Cenevre Sözleşmesi ve AB Müktesebatı; iltica müracaatlarının değerlendirilmesinde yabancı'nın giriş yaptığı ilk güvenli ülkenin sorumlu olduğunu, mültecilerin zulüm riski taşıyan yere geri gönderilemeyeceğini ve iade edilemeyeceğini içermektedir. AB Türkiye'nin, Cenevre Sözleşmesine koyduğu coğrafi çekinceyi kaldırmasını istemektedir. Ancak bu çekincenin kaldırılması halinde Türkiye, doğudan batıya transit geçiş güzergahı ve ilk güvenli ülke olarak kabul edileceğinden, AB ülkelerinin kabul etmeyeceği tüm üçüncü ülke vatandaşı yabancılar, ülkemize iade edilebilecek, bu yabancıların asli ülkelerine gönderilmeleri de sözkonusu olamayacaktır.

Böylece Türkiye, Avrupa Birliğini yasadışı göçmenlerden ve mültecilerden koruyan bir tampon bölge haline gelebilecektir. Halihazırda AB, ülkelerinde kamu güvenliğini bozan, arzu etmedikleri üçüncü ülke vatandaşlarını ülkemiz üzerinden asli ülkelerine sınır dışı etmek istemeleride bunun bir göstergesidir.

Komşu ülkelerdeki istikrarsızlık sebebiyle Türkiye, her zaman için münferit veya toplu sığınma/göç olayları ile karşı karşıya kalma tehlikesi içinde bulunmaktadır. Ülkemiz demokratik ve ekonomik yapısı geliştikçe, buna bağlı olarak da sosyal ve refah seviyesi yükseldikçe, mülteci, sığınmacı ve göçmenler için hedef ülke konumunda olacak, aynı zamanda refah seviyesi yüksek batı ülkelerine gitmek için transit bir ülke konumunda bulunacaktır. Avrupa Birliği'ne adaylık sürecimizle birlikte de ülkemize yönelik insan hareketlerinde artışlar görülecektir.

5. CEZAEVLERİ

Mevcut Durum;

Mevzuatta sıkça yapılan değişiklikler ve af yasalarıyla ceza infaz sisteminin bütünlüğü bozulmuş, toplumun suçludan korunması, suçlunun cezasını çekmesi, ıslah edilmesi ve topluma yeniden kazandırılması ilkeleri işlemez hale gelmiş, infaz sistemi caydırıcılığını büyük ölçüde yitirmiş ve yeni suç ve suçlular üretir hale gelmiştir. Cezaevlerinin iç ve dış güvenlik yönetiminin farklı kurumlarda olması ve bunun sonucu olarak da ortaya çıkan çift başlı yönetim uygulamada bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir.

Cezaevi iç yönetiminden sorumlu personelin eğitiminin yetersizliği, bu konuda eğitim sağlayan bir okul bulunmaması ve meslek içi eğitimlerin de yetersiz kalması nedeniyle yönetimde istenilen verim ve hizmet düzeyine ulaşılamamaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin aynı cezaevlerinde barındırılması, suç niteliklerine ve cezalarının derecelerine göre ayrı cezaevlerine konulamaması, farklı nitelikteki suçluların birbirini etkileyerek cezaevlerinin birer suç okulu haline gelmesine neden olmaktadır.

Cezaevlerinin büyük çoğunluğu koğuş sistemi şeklinde inşa edilmiş olup güvenliğin ve disiplinin sağlanmasına elverişli değildir. Ayrıca bir çok cezaevinin yer seçimi uygun yapılmadığından bir çoğu yerleşim alanı içerisinde kalmıştır. Bu durum bir taraftan cezaevlerinin güvenliğini olumsuz yönde etkilerken diğer taraftan bazı kentlerimizde huzur ve asayışı bozan bir unsur haline gelmiştir.

Cezaevlerinin büyük çoğunluğunun kapasitesinin azlığı ve dağınıklığı, fiziki tedbirlerinin yetersizliği; personel israfına, firarlara ve ekonomik açıdan devlete fazladan mali yüke neden olmaktadır.

Bu sorunların zaman içerisinde köklü çözümlere kavuşturulamaması, cezaevlerinde büyük çaplı isyan ve direniş olaylarına yol açmış ve buda bazı kesimlerin propagandalarıyla ülkemiz açısından olumsuz bir imajın oluşmasına sebep olmuştur.

Sonuç olarak; ceza ve tevkifevlerinde yaşanan sorunlar, bu sorunların nedenleri ve bunlara ilişkin değerlendirmeler, devletin bütün kurumlarının mutabakatını ve gerçekçi çözüm tarzları üzerinde güç birliği yapılmasını zorunlu kılmakta, AB ve Birleşmiş Milletler standartlarına uygun olarak ve bu çevrelerce genel kabul görmüş kurallar çerçevesinde cezaevlerinin ıslah çalışmalarının sürdürülmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

6. TOPLUMSAL ŞİDDET. SUÇ VE SUÇLULUK VE BUNLARI BESLEYEN ETKENLER

Mevcut Durum

Suç, toplumda yaşayan bireyler üzerinde güvenlik endişesi yaratan ve kamu güvenliği için kontrol altına alınması zorunlu olan sosyal, psikolojik, ekonomik ve hukuki bir sorundur. Türkiye'de suç, uzun süre bireysel faaliyet olarak görülmekle birlikte, son 30 yılda suçların görünümü değişmiş ve örgütlü suçlar daha etkin bir hal almıştır.

Bu bağlamda suçların nitelik ve niceliğine bakıldığında her geçen gün artış olduğu gözlenmektedir. Devletimizin imkan ve kaynaklarının terör örgütleri ile mücadele bağlamında yoğunlaşması, diğer suçların artışına zemin hazırlamış, son on yıllık dönemde trafik suçları birinci, asayiş suçları ikinci, kaçakçılık suçları üçüncü, toplumsal olaylar dördüncü, terör suçları beşinci sırada yerini almış, gelişen teknolojinin suçta kullanılmaya başlanması ile yeni suç tipleri ortaya çıkmıştır.

Yine bu döneme ait istatistikler değerlendirildiğinde suçların özellikle nüfus yoğunluğu fazla olan illerde artış gösterdiği görülmektedir. Bu çerçevede, nüfusun ve plansız kentleşmenin yoğun olduğu başta İstanbul olmak üzere büyük şehirler suç dağılımında ön sıralarda yer almaktadır.

Terör olayları ve organize suçlar nicelik olarak trafik ve asayiş suçlarından sonra gelmekle birlikte; kamu düzenine ve hukuk devletine verdiği zararlar ülke gündeminde daima birinci sırada yer almaktadır. Ancak, toplumu ve vatandaşı doğrudan etkileyen trafik suçları ile şahsa ve mala karşı işlenen asayiş suçlarının toplumda güvenlik endişesi oluşturmayacak seviyeye çekilmesi de bir zorunluluktur.

Kırsal alanlardan yaşanan göçler sonucu, metropol iller başta olmak üzere şehirlerde ortaya çıkan hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşme, beraberinde gecekondulaşma ve varoş denilen kent dışı yerlerin yaygınlaşmasını getirmekte, bu sağlıksız ortam işsizliğin de etkisiyle yasadışı kolay kazanç yolunun seçilmesine, sosyal kontrol vasıtası olan geniş aile ve komşuluk münasebetlerinin dağılmasına ve suç oluşumuna neden olmaktadır.

Ekonomik ve sosyal sorunlar, hırsızlıktan gaspçılığa, rüşvetten yolsuzluğa, psikolojik bunalımlardan aile geçimsizliklerine hatta intihar girişimlerine kadar bir çok probleme yol açmakta, insanları saldırgan yapmakta ve toplumda suç oranı artmaktadır.

Adalet sisteminin yavaş işlemesi, sıklıkla çıkarılan aflar, suç işleyenlerin genellikle tutuklanmaktan kurtulmaları, tutuklanmayan faillerin suç işlemeye devam etmeleri, cezaların yetersizliği ve caydırıcı özelliğinin olmaması ve yaşam kalitesindeki düşüşün bir sonucu olarak kendisine haksızlık yapıldığını ve/veya adaletli davranılmadığını düşünen kişi sistem içindeki yasal yollarla bu haksızlığın veya adaletsizliğin önlenebileceğine olan inancını kaybetmesinden dolayı adaleti kendince sağlamak amacıyla suç işlemektedir.

Şiddetin kabul edilebilir bir davranış, yasaları ihlal edenlerin kahraman ve bu ihlaller sonucunda yasal otorite ile hiç yüzyüze gelmeyen insan tiplerinin sergilendiği televizyon programları ve filmler, suç ve şiddet içeren olayların kamuoyuna duyurulması, insanların suç ve şiddete yönelik davranışları öğrenmelerine neden olmakta, hazırlık soruşturmasında gizli kalması gereken bilgiler basın mensupları ve medya kuruluşları tarafından kamuoyuna duyurularak suçla mücadele zaafa uğratılmaktadır.

Bu bağlamda; çocuklar üzerinde aile ve çevre denetiminin azalması ve çocukların yetişkinler tarafından suçta kullanılmasının da bir sonucu olarak çocuk suçluluğunda artış gözlenmekte; son dönemde çocuk ve kadınların en çok genel adab ve aile nizamı ile şahıs hürriyeti aleyhine suçlar ve yankesicilik/kapkaççılık suçlarından mağdur olduğu görülmektedir.

Ülkemizde, çeşitli nedenlerle artış gösteren suç ve suçlulukla etkin mücadele, öncelikli olarak iç güvenlik birimlerinin çözmesi gereken bir sorun olarak görülmüş, suç ve suçluluğun nedenleri ayrıntılı olarak değerlendirilmemiş, suç ve suçlularla mücadele sistemimiz genellikle suç olayları ortaya çıktıktan sonra olaylara müdahale edilerek suçluların yakalanması, adalete teslim edilmesi ve kişilerin cezalandırılmasına odaklanmıştır.

Gelecekteki Boyutu

Suç ve suçlulukla mücadelede etkin tedbirler alınmadığı takdirde; suç artışı devam edecek; büyük şehirlerimizde ortaya çıkan kapkaç olayları, meskun mahalde silah kullanılması, alkollü sürücülerin sebep olduğu trafik kazaları gibi doğrudan cana ve mala zarar veren suçların yanı sıra tefecilik, değnekçilik gibi bazı olgular da devlet otoritesine duyulan güven üzerinde olumsuz etki yaratabilecek, genç nüfus denetim ve disiplinden uzak kalacak, toplumda sosyal problemler ve saldırgan davranışlar artabilecektir.

Ancak, suç sonrası yapılan işlemlere ağırlık verilerek suçların sebeplerinin tümüyle ortadan kaldırılması ve mevcut şartların iyileştirilmesi mümkün görülmemektedir. Bu nedenle suça neden olan sorunların çözümü ve suçların oluşmadan önlenmesi için suçtan endişe duyan her bir kurumun, sivil toplum kuruluşunun ve vatandaşın suçla mücadeleye aktif katılımı sağlanmalı, işbirliğine ve güven esasına dayalı önleyici yaklaşımlar geliştirilmelidir.

7. İÇ GÜVENLİK STRATEJİSİ AÇISINDAN KAMU YÖNETİMİNİN ETKİN HALE GETİRİLMESİ

Türk Kamu Yönetimi merkezde, taşrada ve yurtdışında örgütlenmiştir. Bakanlar Kurulu, başbakanlık ve bakanlıklar şeklinde yapılan merkez teşkilatının temel görevi devlet organları arasında eşgüdüm ve uyumu sağlamaktır. Taşra teşkilatı sistemi ise, merkezi yönetimin "il sistemi-ne" göre teşkilatlandığı ve illerinde "yetki genişliği" esasına göre yönetildiği sistemi ifade eder. İllerde valiler ve ilçelerde kaymakamların görev, yetki ve sorumlulukları 5442 Sayılı İİ İdaresi Kanunu ile düzenlenmiş olup, asıl olarak koordinasyon, kamu huzurunu ve güvenliğini temin, toplumsal gelişmede öncülük gibi işlevleri yürütmektedir. Etkili ve iyi çalışan bir kamu yönetimi ülke çapında huzur ve barışın sağlanması ve iç güvenliği tehdit eden birçok unsurun ortadan kaldırılması açısından önem arz etmektedir.

Kamu yönetiminin işleyişinden kaynaklanan, ülkenin iç güvenliğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen sorunların giderilerek kamu yönetiminin iyileştirilmesi, vatandaş-devlet ilişkisinin güven temelinde en üst düzeye çıkarılması, ülke çapında güvenliğin, huzur ve istikrarın sağlanması açısından önemlidir. Diğer bir ifade ile halkın kamu yönetiminden beklentilerine cevap verecek bir yapılanmaya gidilmesi için sosyal adaleti ve çağdaş gelişmeleri gözeten bir kamu yönetimi yapısının ve işleyişinin oluşturulması gerekmektedir.

Mevcut Durum

-Ülkemizde kamu yönetiminin etkin ve verimli çalışmasının önündeki en önemli engeller; yetki-görev-sorumluluk üçlüsünün orantısızlığı, hantal yapı, kırtasiyecilik, politizasyon ve modern gelişmelere/çağın gereklerine yeterince açık olmamasıdır. Bütün bu sayılan mahsurları bertaraf etmek için kısa, orta ve uzun vadeli stratejiler tespit edilip kararlılıkla uygulamaya konmalıdır.

-Temel hizmetlere, kırsal ve bölgesel kalkınmaya yeterli kaynak aktarılamamaktadır. Bu durumun sonuçlarından birisi de bölgeler arası gelişmişlik farklarının artmasıdır. Ayrıca az gelişmiş yörelerden kaynaklanan iç göç kentlerde işsiz, eğitimsiz ve gayri memnun kitleler yaratmakta bu durum illegal örgütlerin rahat faaliyet gösterebileceği uygun alanlar oluşturmaktadır.

-Kamu personel rejiminden kaynaklanan ücret dengesizliği, eğitim yetersizliği, etkili ve verimli olamama gibi sebeplerle kamu yönetimi yeterince kaliteli hizmet üretememektedir.

-Kamu yönetiminde yeterli şeffaflık sağlanamamıştır. Denetim mekanizmaları etkin olmayıp, kamuoyu denetimine yeterince açık değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İÇ GÜVENLİK STRATEJİSİ

1. İÇ GÜVENLİĞE İLİŞKİN HEDEFLER

a. İç Tehdit Unsurlarına Yönelik Alınması Gereken Tedbirler Genel Tedbirler

(1) Teröre zemin oluşturan bölgesel, sosyal ve ekonomik alandaki olumsuzlukların ortadan kaldırılması için yapılacak etüt çalışmaları çerçevesinde eylem planları ve projeler hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.

(2) Terör örgütlerinin finans kaynakları tespit edilerek uluslar arası boyutları da dahil olmak üzere gerekli tedbirler alınmalıdır.

(3) Terör örgütleri ile mücadele eden güvenlik kuruluşları teknolojik, lojistik ve mali yönden güçlendirilmelidir.

(4) Sivil toplum kuruluşlarının, terörle mücadele konusunda bilgilendirilmesi ve bu çerçevede duyarlı olmaları sağlanmalıdır.

(5) Terör yönünden hassas bölgelerdeki kamu hizmetleri, nitelikli, eğitilmiş ve duyarlı personel ile sürdürülmelidir.

(6) Ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütlerine doğrudan veya dolaylı olarak yardım ve destek sağlayan ülkeler nezdinde gerekli girişimlerde bulunularak güvenlik işbirliği görüşmeleri kapsamında uluslararası platformlarda ortak mücadele yolları aranmalı ve konu sürekli gündemde tutularak gerektiğinde söz konusu ülkeler uluslar arası kamuoyunda teşhir edilmelidir.

(7) Bölücü, yıkıcı ve irticai örgütlerin devlet kademelerine sızma ve kadrolaşmalarına karşı son derece duyarlı olunmalı, ancak şahsi menfaat vb nedenlerle, devletine bağlı, çalışkan ve dürüst personelin art niyetli kişilerin asılsız ihbar ve iftiralarıyla yıpratılmasına fırsat verilmemelidir.

(8) Halkın can ve mal güvenliğinin sağlanmasında, huzur ve asayişin temininde doğrudan etkili olan şehirleşmedeki düzensiz ve imarsız yapılaşma önlenmelidir.

(9) Örgütsel yapının ve faaliyetlerin devamına engel olacak nitelikte ve uluslararası standartlara uygun cezaevleri yaygınlaştırılmalıdır.

(10) Terör suçlarından dolayı mahkum olanlar hiçbir gerekçe ile af yasaları kapsamına alınmamalıdır.

(11) Ülke birliği ve milli çıkarlar göz önüne alınarak, basın ve yayın kuruluşlarının terör örgütlerin propagandasına alet olmamaları yönünde gerekli idari ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

(12) Terör örgütlerinin eleman temin etmek amacıyla sürdürdükleri propagandaları etkisiz hale getirmeye yönelik olarak öğrenci-gençlik kesimi ve ailelerinin bilinçlendirilmesine çalışılmalıdır.

(13) Terörün neden olduğu insan kaybı ile ekonomik, sosyal ve psikolojik alanlarda yarattığı tahribatın boyutlarını ortaya koyacak çalışmalar yapılarak, bu çalışmalar ülke dışına taşınmalıdır.

(14) Bölücü, yıkıcı ve irticai faaliyetlerle mücadelede öngörülen tedbirlerin etkinliğini temine yönelik görevlendirilen kurum ve kuruluşların çalışmalarının etkin ve sonuç alıcı olmaları sağlanmalıdır.

Bölücü ve Yıkıcı Faaliyetlere Yönelik Tedbirler;

(15) Bölücü faaliyetleri meşru gösterecek hiçbir ulusal ve uluslar arası belge oluşturulmamalı ve imzalanmamalıdır.

(16) Bölücü örgütlerin maksatlı olarak kullanabileceği ve gelecekte mehzaz alabileceği muhtemel beyanatlardan ve kararlardan tüm kamu görevlileri kaçınmalıdır.

(17) PKK'nın son dönemde legalleşme faaliyetlerinin önemli bir bölümünü, müstakil Kürt kültürünün oluşturulması/ispatlanması çalışmaları oluşturmaktadır.

Buna karşın Kürt orijinli vatandaşlarımız ile tek ve ortak bir kültürün mensubu olduğumuzu ortaya koyacak pek çok arkeolojik, tarihsel, bilimsel, sosyolojik ve kültürel veriler değerlendirilerek, elde edilecek sonuçlar çeşitli etkinlik ve çalışmalarla uygun bir şekilde kamuoyu bilgisine sunulmalıdır. Başta üniversitemiz olmak üzere, araştırma kuruluşlarımız bu konuda gereken duyarlılığı göstermeli, bölge halkının ve tarafsız yabancı bilim adamlarının da desteğiyle etkin ve mevcut kuşukları giderici çalışmalar yapılmalıdır.

(18) Merkezi ve yerel düzeyde uygulanan güvenlik politikaları yeniden gözden geçirilmeli, her ilin mevcut durumu göz önüne alınarak etkin, sürekli ve bölgedeki terör psikolojisini en aza indirecek tedbirlere öncelik verilmeli, bu çerçevede yayla yasağı gibi güvenlik uygulamaları tedricen kaldırılmalıdır.

(19) Eğitim, sağlık ve alt yapı sorunlarının büyüdüğü hızlı nüfus artışının yaşandığı bölgelerde, nüfus artış hızını ortalama nüfus artış oranı ile uyumlu hale getirmek amacıyla ilgili kuruluşlar tarafından sivil toplum örgütleri aracılığıyla sürekli, etkin ve gönüllü eğitim çalışmaları yürütülmelidir.

(20) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ekonomik yönden geliştirilmesi amacıyla özel sektör yatırımlarını teşvik eden yasal ve idari düzenlemeler yapılmalı, tarım ve hayvancılık geliştirilmeli, istihdam yaratıcı projelere yeterli kaynak tahsis edilmeli ve teşvik uygulamalarının suistimalinin önlenmesine yönelik etkin denetim yapı imalıdır.

(21) Terör nedeniyle boşalan köyler için başlatılan Köye Dönüş Projesinin etkin bir şekilde uygulanmasına devam edilmeli ve köylünün ihtiyaçlarını karşılayan modern yerleşim alanlarının kurulması sağlanmalıdır.

(22) Geçici Köy Koruculuğu sistemi kademeli olarak kaldırılmalı, bu kesimin ekonomik ve sosyal beklentilerini karşılayacak idari düzenlemeler yapılmalıdır.

(23) Bölgeyi ziyaret eden yabancı heyetleri tamamen bölücü zihniyetti kişilerin inisiyatifine bırakmak yerine, hazırlanacak program dahilinde, kamu görevlileri ve diğer sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile de görüşmeleri sağlanmalıdır.

(24) Yıkıcı terör örgütleri tarafından, üniversite gençliğinin sosyal ve ekonomik sorunlarının istismar edilmesi önlenmeli ve bu sorunların çözümüne yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır.

(25) Yıkıcı ve bölücü örgütlerin başta İstanbul olmak üzere metropollerin varoşlarında yaşayan özellikle kürt ve alevi vatandaşlarımıza yönelik uyguladıkları propagandaları ve yürüttükleri faaliyetleri etkisiz hale getirmek amacıyla, aydınlatma ve bilgilendirme amaçlı çalışmalar icra edilmeli ve söz konusu örgütlerin eleman temini bağlamında bu kesimi istismar etmeleri önlenmelidir.

İrticai Faaliyetler ve Din İstismarına Yönelik Tedbirler

(26) Günümüz itibariyle irticai tehdidin güvenlik boyutunda başarılı bir noktaya gelinmiştir. Bu aşamada irticai faaliyetler ve din istismarıyla mücadele sadece güvenlik boyutuyla ele alınmaması, konuya dini, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden de yaklaşılmalıdır.

(27) İrtica ile mücadele belli bir sürece bağlı olarak bilimsel çerçevede ele alınmalı, aceleci ve toptancı çözüm önerilerden kaçınılmalı, devleti değil insanı esas alan ve çağdaş yeniliklere açık slami anlayış ve yorumlar öne çıkarılmalı, bu hususta üniversiteler ve Diyanet İşleri Başkanlığı öncülüğünde aydın din ve bilim adamları ile sivil toplum kuruluşlarından yararlanılmalıdır.

(28) Din ve dini duyguların istismarı büyük ölçüde bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu noktada kamuoyu dini istismar faaliyetlerine karşı aydınlatılmalıdır.

(29) İrtica ile mücadele faaliyetleri yürüten personel bilgili, bilinçli, duyarlı, insan ve toplum psikolojisini bilen personelden seçilmelidir.

(30) Dini inançlarında samimi olanlarla, dini istismar gayreti içerisinde olanlar belirgin şekilde ayrılmalı, mütedeyyin kesimlerin, radikal örgütlenmelerin propagandalarına açık hale gelmesine neden olabilecek tutum ve davranışlardan kaçınılmalıdır.

(31) Tarikat ve dini akımlarca vakıf, dernek, okul, yurt ve dershaneler aracılığı ile öğrenci esimine karşı yürütülecek ideolojik nitelikli faaliyetlere karşı gerekli denetimlere sürekli olarak devam edilmeli, Türkiye Cumhuriyetinin üniter yapısına, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne, demokratik ve laik düzenine karşı yürütülebilecek her türlü irticai nitelikteki faaliyetlere karşı gerekli ve etkili tedbirler alınmalıdır.

(32) AB sürecine girilen bir dönemde inançların tebliğ ve propagandasının yapılması, demokratik haklar kapsamında değerlendirilmekle birlikte, söz konusu dini propagandalar tahrip edici bir nitelik kazanmadan, yapıcı ve birleştirici yöne kanalize edilmelidir. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı ve bilim çevreleri yönlendirici olmalıdır.

(33) İrticai tehdidin radikal fikir ve terör boyutunun ülkemizde dini nitelikli konularda yaşanan gerilimli ortamlardan beslendiği dikkate alınarak toplumda tansiyonu yükseltici, kutuplaşmayı artırıcı tavır ve davranışlardan kaçınılmalıdır.

(34) Ülkemizdeki tarikat ve dini akımlarla, yurtdışı kaynaklı radikal dini anlayışlara sahip örgüt ve grupların, uyuşmazlık içinde oldukları ve birbirlerini din dışılıkla suçladıkları göz önünde ulundurulurak bu durumdan yararlanılmamalıdır.

(35) Ulusal ve uluslararası platformlarda İslami terör, İslamcı terör gibi kavramların kullanılmasına özen gösterilmeli, bu ifadeler yerine dini motifli terör, radikal dini hareketler gibi kavramlar kullanılmalıdır.

(36) Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın irticai unsurlar tarafından istismar edilerek, ülkemiz aleyhine kışkırtılmalarını önlemeye yönelik olarak bu ülkelerdeki din görevlilerimizin daha aktif çalışmaları sağlanmalıdır.

(37) İslami sermaye, yeşil sermaye gibi adlarla kamuoyunda anılan gruplaşmalar ile bunların olabilecek ideolojik boyutlu faaliyetleri hassasiyetle takip edilmelidir.

(38) Dini motifli terör örgütleri ve radikal dini grupların istihbarı" ve operasyonel takibi hassasiyetle devam ettirilmeli ve bu örgütlenmelerin toparlanmasına fırsat verilmemelidir.

(39) Demokratik hakların kullanılması adı altında Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Anayasal kurumları ve Ulu Önder ATATÜRK'ü yıpratma amaçlı yapılan eleştiri, söylem ve faaliyetlere karşı hassas olunmalıdır.

(40) Her ortam ve aşamada aşağıdaki hususların sürekli olarak işlenmesi sağlanmalıdır.

- Laiklik, dinsizlik demek değildir.

- Laiklik dinin yaşanmasının yanısına, istismarının önlenmesinin de en büyük teminatıdır.

- İslamiyet, en geniş ölçüde din ve vicdan hürriyetini tanıır.

- Laiklik, Devletin vatandaşlarına din ayrımı yapmaksızın hizmetlerini sunmasını gerektirir.

- İslamiyet, inanç ve ibadette zorlamayı reddeder.

- Laiklik, Müslümanlara ve inançlarına baskı aracı değildir.

- İslamiyet, şiddeti değil, tebliği esas alır.

- İslamiyet, bir ırkın, bir zümrenin, bir şahsın siyasal hakimiyet kazanması için bir araç değil, insanları, Allah'a iman etmeye çağırın bir dindir.

- Laiklik din ve vicdan hürriyeti demektir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları istediği dini seçmek ve gereğini yerine getirmek hakkına sahiptir.

- Alevilik ve Bektaşiliğin Şiilikle bir ilgisi yoktur. Gerçekte Alevilik ve Bektaşilik, tarihi-kültürel sürecin ortaya çıkarttığı, tasavvufi içerikli şekli farklılıktan ibarettir.

- İslamiyet; ayrılık değil, tevhit (farklılıkları bütünlük içerisinde görme) dinidir.

- Devlet, dini inanç ve duyguların kişisel çıkarlar uğruna istismar edilmesine kesinlikle fırsat vermez. - Kur'an herhangi bir devlet modelini öngörmez. Kuran'ın hedefi "İslam devleti" değil, "Müslüman toplum"dur. Diğer Faaliyetlere Yönelik Tedbirler;

(41) Vatandaşlarımızın sosyal ve ekonomik sorunlarını istismar ederek taban kazanmaya yönelik çalışmalar yürüten misyonerlerin, son dönemlerde etnik ve sosyal yapımızdaki unsurları da kullanmak suretiyle yürüttükleri bölücü ve yıkıcı faaliyetlerine karşı gerekli tedbirler alınmalıdır.

(42) Son yıllarda, özellikle yurtdışı kaynaklı olarak Karadeniz Bölgesindeki vatandaşlarımıza yönelik olarak sözde Rum - Pontus ruhunu canlandırmak amacıyla yürütülen propaganda ve faaliyetlere karşı gerekli tedbirler alınmalı ve uygulamada süreklilik sağlanmalıdır.

(43) Hıristiyan misyonerler, Bahai, Yehova Şahitleri gibi unsurlar tarafından özellikle Alevi ve Kürt olarak bilinen vatandaşlarımıza yönelik planlı ve bilinçli olarak yürütülen faaliyetlere karşı duyarlı bulunulmalı ve vatandaşlarımız bu konularda bilinçlendirilmelidir.

(44) Günümüzdeki Ermeni diasporasının faaliyetleri yakından takip edilerek sözde Ermeni soykırımını dünya gündemine taşıma çabalarını engellemeye ve söz konusu iddiaların gerçek dışılığını dünya kamuoyuna anlatmaya yönelik etkin çalışmalar yürütülmelidir.

(45) Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin mevcut statüsü ve amacını aşan ekümenik vasfı kazanma ve Heybeliada Ruhban Okulunun açtırılması faaliyetlerine karşı gerekli tedbirler alınmalı ve bahse konu patrikhanenin Lozan Antlaşmasında belirlenen statüsü korunmalıdır.

(46) Bazı kesimler tarafından Aleviliğin Şii çizgiye çekilmesi gayretleri çerçevesinde; Aleviliğin gerek Şii, gerek Nusayri ve gerekse ateist çizgide yorumlanmasına ve bu yöndeki istismarına karşı duyarlı bulunulmalıdır.

(47) Ülkemizde değişik isimler altında kurulan ve yurtdışı bağlantılı faaliyet gösteren vakıf, dernek vb. kuruluşların yürüttükleri faaliyetler ülke güvenliği ve çıkarları açısından hassasiyetle takip edilmelidir.

b. Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri, Yolsuzluk Ve Kara Para İle Mücadeleye İlişkin Tedbirler Yasal Tedbirler;

(1) 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nda bulunan ve bu suçların araştırılması sırasında güvenlik birimleri tarafından uygulanabilen "iletişimin dinlenmesi ve tespiti, gizli izleme, kayıt ve verilerin incelenmesi, gizli görevli kullanılması, hak ve alacaklara ilişkin tedbirler, tanığın ve görevlilerin korunması, yurtdışına çıkma yasağı ve gizliliğin ihlali, yetkililerin sorumluluğu ve cezalandırılması tedbirleri, 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun (teşekkül halinde işlenen kaçakçılık suçları için) ve Türk Ceza Kanununun 313. Maddesi (cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak suçu için) için de uygulanabilmelidir.

(2) En az iki yıl ve daha fazla cezayı gerektiren suçların işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değer de karapara olarak değerlendirilmelidir.

- (3) Karapara soruştırmalarında, çalışmaların bilgi aktarımı konusunda meydana gelen gecikmelerden dolayı aksamaması ve koordinasyonun daha sağlıklı kurulabilmesi için Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) İçişleri Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
- (4) Öncül suç ile Karapara arasındaki bağlantıdan dolayı Karaparanın aklanması suçu Asliye Ceza Mahkemeleri yerine öncül suça bakmaya yetkili mahkemelerde görülmelidir.
- (5) Bankaların müşterilerine ek karnesi vermelerinden dolayı herhangi bir yükümlölükleri yoktur. Herhangi bir araştırma yapılmaksızın ek karnesi verildiğinden dolayı karşılıksız ek olayları sıkça meydana gelmektedir. Bu gelişme çıkar Amaçlı Suç Örgütleri için geniş bir çıkar alanı yaratmaktadır. Bu nedenle ek karnesinin müşterilere verilmesinde banka garantisi sistemi getirilmelidir.
- (6) Araştırmaların kolaylaştırılmasına yönelik olarak kişilerin kamu ve özel kuruluşlar nezdindeki tüm bilgilerinin MERNİS kimlik numarası üzerinden izleneceği (ticari sicil, tapu-kadastro-nüfus ve vatandaşlık bilgileri, bankalar ve karayolu yetki belgeleri vs.) ve yetkili birimlerin bu bilgilere ulaşmasına imkan verecek bir sistem kurulmalıdır
- (7) Bütün suçlardan elde edilen geliri yasadışı para olarak kabul eden Avrupa Konseyinin 1990 tarihli Karapara Aklama, Araştırma, Yakalama ve Suçtan Elde Edilen Gelirin Müsaderesi Sözlüşmesinin, 1999 tarihli Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Ceza Hukuku Sözlüşmesi ve Yolsuzlukla Mücadeleye İlişkin Medeni Hukuk Sözlüşmesi ve 15.12.2000'de Palermo'da imzalanan BM Sınır Aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözlüşmesi ve Eki Protokolleri onaylanmalı ve bu konudaki mevzuat sözkonusu uluslararası sözlüşmelere uygun hale getirilerek uygulamaya aktarılması sağlanmalıdır. İdari Tedbirler;
- (8) Örgütlü olarak işlenen suçların ortaya çıkartılması ve delillendirilmesi son derece zordur. Bu nedenle çıkar amaçlı suçlarla mücadelede yapılan çalışmalar yetkili Savcının eřđüdümlünde, ilgili kolluk ve kamu kuruluşlarından görevlilerin katılımıyla oluşturulacak alışma Gruplarınca hazırlanacak projeler aracılığıyla yapılmalıdır.
- (9) 4422 Sayılı çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele yasasında hukuki alt yapısı tamamlanmış olan "Tanıkların Korunması" işlemlerinde kullanılmak üzere gerekli maddi altyapı hazırlanmalıdır.
- (10) ıkar amaçlı suçlarla mücadele eden değişik birimlerdeki görevliler yasal güvenceler altına alınmalı, bu birimlerin yönetici ve yardımcılarının bu görevlere nasıl gelecekleleri, ne kadar süre hizmet edecekleri ve ayrılışları belirlenmelidir.
- (11) Suç örgütlerinin finans kaynaklarını kurutmadan, ellerindeki haksız olarak temin edilmiş kazançlara el koymadan, işlemekte oldukları ya da işleyecekleri suçları yada örgütün varlığını önlemek mümkün değildir Bu nedenle mücadele eden personelin, örgütlerinin kullandıkları yöntemler ile suçların soruşturulmasında kullanılan özel yöntemler konusunda sürekli eğitilmeleri sağlanmalıdır.

(12) Yetişmekte olan neslin ve sivil toplum örgütlerinin çıkar amaçlı suç örgütlerine ve yolsuzluğa karşı daha duyarlı ve gerektiğinde her türlü demokratik tepkiyi gösterecek bir yapıda olmasını sağlayacak eğitim programlarının basın yayın organlarında yayınlanması sağlanmalıdır.

13) Bu suçlarla mücadelede başarıya ulaşmak için uluslararası işbirliğine önem verilmeli ve etkin olabilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda; başka bir ülkede yolsuzluk suçlarına karıştıktan sonra ülkelere kaçan sanıkların iade edilmeleri sağlanmalı, bu alanda adli yardımlaşma, eğitim ve operasyonel işbirliği güçlendirilmelidir.

(14) Yolsuzluklarla ilgili davaların süratle sonuçlandırılmasını teminen bu suçların görüleceği ihtisas mahkemelerinin kurulması sağlanacaktır.

(15) Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde zorunlu bağış alınması engellenecek bu doğrultuda zorunlu kamu vakıflarının ve derneklerinin kamu kurumları ile ilişkileri kesilecektir. c. Yasadışı Göç Ve Toplu Sığınma İle İlgili Alınması Gereken Tedbirler Genel tedbirler:

(1) 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumunu Dair Cenevre Sözleşmesine koyduğumuz coğrafi çekincenin kaldırılması, AB'ye tam üyeliğimiz gerçekleşikten sonra değerlendirilmelidir.

(2) Ülkemize yönelik toplu bir sığınmacı akımının önceden haber alınması ve önlenmesi için gerekli çalışmalar yürütülerek, muhtemel göç hareketleri kaynağında durdurulmaya çalışılmalıdır.

(3) Bir sığınma akımına maruz kalınması halinde sığınmacılar sınırda durdurularak sınırı geçmeleri önlenmeli, insani yardım sınır ötesinde yapılmalıdır.

(4) Sınırlarımıza gelen toplu sığınmacıların ülkemize kabulü halinde öncelikle silahtan arındırılıp, muharip ordu mensupları sivillerden ayrılarak Genelkurmay Başkanlığına devredilecektir. Siviller, güvenlik açısından tehlike oluşturmaması halinde belirlenecek "İleri toplama bölgelerine" yerleştirilecektir. Krizin boyutuna göre sığınmacılar bilahare "Geri toplama bölgelerine" sevk edilecektir. Sığınmacılar, üçüncü ülkelere veya ülkelerindeki şartlar normale döndükten sonra orjin ülkelerine geri gönderileceklerdir.

(5) Başka ülkelerde bulunan Türk soyluların legal veya illegal olarak Türkiye'ye göçü önlenmelidir. Türkiye'ye bir şekilde gelmiş illegal konumda bulunan soydaşlara hükümet kararları ile topluca ikamet izni verilmeyerek ülkemize yönelik arzuları kırılmalıdır. "Yerinde Kal" politikası gereği soydaşlar bulunduğu ülkelerde kalmaları teşvik edilerek gerekli maddi ve manevi destek sağlanmalıdır

İdari Tedbirler;

(7) Yasadışı geçişleri önlemek için kara ve deniz sınır kontrollerinin etkinliği artırılarak, yasadışı göçmenlerin ülkemize girişlerinin önlenmesi ve geldiği yoldan sınırdışı edilmeleri amacıyla, sınır makamları ile kolluk kuvvetleri arasında işbirliğinde bulunulmalıdır.

(8) Yasadışı göçmenlerin yakalanması, kontrol altında bulundurulması ve ülke dışına çıkarılması konusunda kolluk kuvvetleri ile ilgili diğer birimler etkili mücadele için işbirliğini güçlendirmelidir.

(9) Yabancıların kaçak çalışmalarını ve çalıştırılmalarını önlemek için İçişleri, Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları birlikte hareket ederek, denetimlerini artırmalıdır.

Yasal Tedbirler;

(10) 2004 yılına kadar AB Müktesebatı çerçevesinde iltica, sığınma ve göçle uğraşan birimler, İçişleri Bakanlığı bünyesinde en az Daire Başkanlığı seviyesinde yeniden yapılandırılarak;

(a)Türkiye'ye doğrudan bir sığınmacı veya yasadışı göçmen akını teşvik etmeyecek şekilde zel bir İltica-Sığınma yasası hazırlanıp yasallaştırılmalı ve bu kapsamda gerekli alt yapı değişiklikleri yapılmalı,

(b)Karar vermede yetkili ve merkezi tek bir makam haline getirilmeli, (c)Mülteci-sığınmacı, menşei ülke bilgileri veri tabanı güçlendirilmelidir.

(11) Coğrafi çekince kaldırılmadan önce külfet paylaşımı ilkesine uygun olarak. Batılı ülkelerden Türkiye'deki mültecileri ülkelerine kabul edeceklerine dair taahhütler alınmalıdır.

(12) Yasadışı göçmenler için geri gönderme merkezleri oluşturularak, yabancıların burada uzun süreli tutulabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

(13) Yasadışı göçle mücadelede uluslar arası işbirliği artırılmalı, mevcut anlaşmalara ilave olarak, ülkemize yönelik yasadışı göçe kaynak ve transit konumda olan ülkelerle "Geri İade-Kabul Antlaşmaları" yapılmalıdır.

(14) Yasadışı göç ve insan kaçakçılığının önlenmesi için; bu suçta karışanlara verilen cezaların artırılması, suçta kullanılan araç gereçlere el konulması, aracı kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin men edilmesi, yabancıların kaçak çalışmalarının veya çalıştırılmalarının önlenmesi için cezaların caydırıcı hale getirilmesi, pasaportların ve vizelerin AB normlarına ve uluslar arası standartlara göre düzenlenmesi ile ilgili; Pasaport, Ceza (Göçmen Kaçakçılığı ve Ticareti), Yabancıların İkamet ve Seyahatleri Hakkındaki Kanun ve ilgili diğer Kanunlarda gerekli değişiklikler veya yeni düzenlemeler yapılmalı ve bu alanlardaki mevzuat boşlukları giderilmelidir.

d. Cezaevleri İle İlgili Alınması Gereken Tedbirler

(1) Cezaların infazına ilişkin mevzuat; infaz sürelerini, açık cezaevine ayrılma ve şartla tahliyeye ilişkin kuralları, cezaların caydırıcılığını ve iyileştirme esaslarını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

(2) Cezaevlerinin iç ve dış yönetimi tek elde toplanmalıdır.

(3) Cezaevi yönetici ve güvenlik personelinin seçimi, eğitimi ve ataması uluslararası kabul görmüş standartlara göre yapılmalıdır.

- (4) Cezaların infazında tutuklu ve hükümlülerin birbirlerinden ayrılması sağlanmalıdır.
- (5) Kadın ve çocuk hükümlü ve tutuklular, yaşlarına ve cinsiyetlerine göre ayrı cezaevleri/ıslahevlerinde barındırılmalı, Avrupa Birliği ülkelerindeki örneklerine uygun olarak çocuklara yönelik eğitimevi ve tedbirevleri faaliyete geçirilmelidir.
- (6) İnşa edilecek cezaevleri ile iç ve dış güvenlik sistemleri Avrupa ve Birleşmiş Milletler cezaevi standart kuralları çerçevesinde inşa edilmeli, bu bağlamda koğuş sistemi aşamalı olarak terk edilmelidir.

e. Toplumsal Şiddet, Suç Ve Suçluluk Ve Bunları Besleyen Etkenler İle Mücadele İçin Alınması Gereken Tedbirler

- (1) Önleyici kolluk hizmetine ağırlık verilmeli, bu doğrultuda kolluk birimlerinin suç analizi yapabilme kapasitesi artırılmalı, suç analizi çalışmaları sonrasında oluşturulan suç önleme stratejilerinin uygulanması için gerekli düzenlemeler yapılmalı ve kaynaklar ayrılmalıdır.
- (2) Kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri, medya, aile, okul ve bireylerin suçu önlemede işbirliği yapmaları ve bu çerçevede yapılacak faaliyetlerin etkin olarak koordinesi sağlanmalıdır.
- (3) Suçluların önlenmesi için kamunun bilgi toplama ve değerlendirme sistemlerinin güçlendirilmesi ve entegrasyonu sağlanmalıdır. (4) İyi hal durumu nedeni ile şartlı tahliye edilenlerin iyi halinin takibini ve sosyal hayata entegrasyonunu sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır,
- (5) Tanık ve mağdurların tehdit altında olduğu durumlarda korunmalarına yönelik yasal düzenleme yapılmalıdır.
- (6) Cezaevleri suçun öğrenildiği ve suç işlemede uzmanlığın sağlandığı yer özelliğinden kırtarılmalı, hükümlülere doğru davranış öğretilerek, toplumsallaşma becerileri geliştirilmelidir.
- (7) Yerleşim alanlarının planlanmasında, özel olarak korunmaları ekonomik, sosyal, siyasi ve askeri açıdan önem taşıyan kamu ve özel sektör tesislerinin/binalarının koruma projeleri, güvenlik hizmeti gören kuruluşlarla işbirliği içerisinde planlanmalıdır.
- (8) Çocukları suça, sokağa, çalışmaya ve madde bağımlılığına yönelten nedenler ortadan kaldırılmalıdır.

f. Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi İçin Alınacak Tedbirler

- 1) Bütün kamu kuruluşlarında performans yönetimi ve denetimi sistemine geçilmeli ve yıl sonu itibariyle her kuruluşun performansını gösteren ve çözüm önerilerini içeren bir "genel durum raporu" hazırlanması sağlanmalı ve bu raporlardaki hususlar kurulusun ve personelin değerlendirilmesi ile kuruluşa bütçe tahsisinde birinci derecede dikkate alınmalıdır.
- (2) Kamu kuruluşlarında geleceğe dönük program ve proje oluşturabilecek, yönetimi ve sistemleri geliştirebilecek, teknik kapasitesi yüksek personel ve teknoloji donanımlı birimler kurulmalıdır.

(3) Hizmeti halka doğrudan götüren mülki idarenin ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi etkili bir kamu yönetimi yapısının kurulması açısından temel önemdedir. Bunu sağlamak üzere; (a)Merkezi nitelikteki hizmetlerin taşrada Anayasada ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununda yer alan il sistemine ve yetki genişliği ilkesine göre örgütlenmesi sağlanmalı ve aksi yönde düzenlemeler ortadan kaldırılmalıdır.

(b) Merkezi idare ile mahalli idareler arasında, üniten yapı içinde idarenin bütünlüğü ilkesine uygun olarak, görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımı yeniden düzenlenmeli, bu doğrultuda merkezi yönetim tarafından sağlanmakta olan yerel nitelikteki hizmetlerin il özel idarelerinden başlamak üzere yerel yönetimlerin ve taşra birimlerinin yetki ve sorumluluğuna bırakılması sağlanmalıdır.

(c) İl özel idarelerine verilen görevleri ilçe düzeyinde örgütleyen ilçe yerel yönetimi modeli oluşturulmalı ve İlçe yönetimleri, bütçe olanaklarına kavuşturularak yerel kalkınmanın temel birimi olma işlevini üstlenmelidir.

(4) Bütün kamu personelinin işe alınması, meslekte yükselmesi, ücretlerin belirlenmesi, önetimde performans sisteminin uygulanması gibi konuların eşgüdüm içerisinde yürütülmesini sağlayacak kurumsal ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

(5) Tüm kamu kuruluşlarında görev tanımları ve norm kadrolar belirlenmelidir. Hizmet satın alınması ve sözleşmeli personel istihdamı suretiyle yaptırılabilir işler tespit edilerek kadro veya pozisyon ihdasları buna göre yapılmalıdır.

(6) Kurumların üst kademe yöneticisi olarak kabul edilen kadrolarına atamalarda liyakat ve performans ölçütleri esas olacak ve bu kadroların hükümet değişikliklerinden etkilenmemesini sağlayacak düzenlemeler yapılmalı, üst düzey kamu yöneticilerinin eğitileceği bir akademi kurularak üst düzey bütün yöneticilik görevleri için bu akademiye bitirme zorunluluğu getirilmelidir.

(7) Yurttaşların kamusal bilgilere daha kolay erişimi ve kamu politikaları konusunda daha fazla ve daha etkili söz söyleyebilmelerine ilişkin mekanizmaların oluşturulması sağlanmalıdır. Bu amaçla yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır.

(8) Milli hedefler doğrultusunda faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin her açıdan desteklenmeleri sağlanmalıdır.

(9) Temel kamu hizmetlerine, uzun vadeli strateji ve kalkınma planları doğrultusunda öncelikli, yeterli ve gerçekçi seviyede kaynak ayrılması sağlanmalıdır. Bu doğrultuda;

(a) İç güvenlik yönünden hassasiyet arz eden yörelerde eğitim-öğretim ve yaygın eğitim hizmetleri geliştirilmeli ve bu yörelerde özellikle eğitim-öğretim hizmetleri sınıfında yerli personel istihdamının önüne geçilmeli ve personelin bu yörelerde uzun süreli kalmasını özendirecek ilave tedbirler alınmalıdır.

(b) Sosyal nitelikli hizmetlerin bütün ülke düzeyinde ulaşılabilir ve kullanılabilir olması sosyal adalet ilkesinin gerçekleşmesini sağlayacak etkili bir araçtır. Bu hedef doğrultusunda bu alana yeterli kaynak aktarılmalı, yerel ve mülki yönetimler bu hizmetlere özel önem vermeli, özel sek-

törün, sivil toplum kuruluşlarının yoksullukla mücadele ve sosyal hizmet programlarında daha etkili bir şekilde yer almaları teşvik edilmelidir.

(c) Ülkemizde yaşanan hızlı nüfus artışı kamu hizmetlerinin yeterli düzeyde götürülmesinin önündeki engellerden birisidir. Hızlı nüfus artışının önüne geçilebilmesi için sivil toplum kuruluşları aracılığıyla etkili ve sürekli eğitim çalışmaları yürütülmelidir.

(10) Bölgelerarası gelişmişlik farklarının ve iç göçün azaltılması, ülkede sosyal ve ekonomik dengelerinin kurulabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Bunun için birbiri ile bağlantılı tedbirlerin alınması gerekmektedir;

(a) Bölge planlaması uygulamasına geçilerek, bölge planlarının etkili bir şekilde uygulanması için plan bölge valilikleri kurulmalıdır.

(b) Bölge planlarına uygun olarak stratejik il gelişme planları yapılmalı, valiliklerin organizasyon yapısında bu planları yapacak ve uygulayacak düzenlemeler gerçekleştirilmeli, ilde yapılacak her türlü yatırım ve uygulamalar bu planlar dahilinde yürütülmelidir.

(c) Geri kalmış yörelerde özel sektör yatırımları teşvik etmek üzere doğrudan destek yerine girdilerin ve sigorta, vergi gibi maliyeti artıran unsurların subvansede edilmesi uygulaması etkinleştirilmelidir.

(d) Kırsal alanlarda görülen dağınık yapı buralara etkili hizmet götürülmesini engellemekte ve bu durum kırsal alanlardan göçü teşvik etmektedir. Bu sorunu gidermek üzere kırsal alan yerleşmeleri etkili hizmet üretilebilecek ölçekler dahilinde alan düzenlemesine tabi tutulmalı, kırsal alanlarda arazi toplulaştırılması, kadastro çalışmalarının bir an önce bitirilmesi sağlanarak, tarım arazilerinin bölünmesine ve vasfının değiştirilmesine izin verilmemelidir.

(e) Önemli boyutta işsizlik ile sosyal altyapı sorunları bulunan metropollerde gelişen varoş niteliğindeki yerleşimler, bir program dahilinde ortadan kaldırılmalı ve yeni varoşların oluşması engellenmelidir. Kaçak yapı taşmaya müsaade edilmemeli, kaçak yerleşimlere hiçbir kamu hizmeti götürülmemelidir. Metropollerin sorunlarına çözmeye yönelik olarak, etkili yönetim modelleri geliştirilerek uygulamaya konulmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ VE TEŞKİLATLANMA

Mevcut durum Ülkenin iç güvenliğini ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korumak, sınır kıyı ve karasularını muhafaza ve emniyetini sağlama görevi; bakanlığa bağlı iç güvenlik kuruluşlarını idare etmek suretiyle İçişleri Bakanlığına verilmiştir. İçişleri Bakanlığı, bu görevleri bağlı kuruluşları olan Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı vasıtasıyla yürütmektedir. Günümüzde toplumun sosyo-ekonomik ve politik yapısının değişmesi, nüfus hareketleri, suç ve suçluların tür ve mahiyet olarak değişmekte olması, teknolojik gelişmeler ve halkın güvenlik

kuvvetlerinden beklentilerinin değişmesi çağımızda yeni mücadele stratejileri ve yöntemlerini gündeme getirmektedir.

Öte yandan ülkemiz, bulunduğu konum itibariyle çevresinde meydana gelen terör, yasadışı göç, insan kaçakçılığı, uyuşturucu ticareti ve uluslar arası örgütlü suçlardan doğrudan etkilenmektedir. Bu nedenle ülke güvenliğini tehdit eden suçlarla mücadele, bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de iç güvenlik uygulamalarının daha etkin hale getirilmesini ve yeni mücadele stratejileri oluşturulmasını gerektirmektedir.

Bu kapsamda, güvenlik güçlerinin zaman ve mekan itibariyle her zaman ve her yeri kontrol ederek suç işlenmesini önleyebilecek ve işlenen suçlara el koyarak sanık ve delillerini en kısa zamanda adli mercilere teslim edebilecek bir hareket kabiliyetine kavuşturulması ana hedeftir.

Bu çerçevede, orta ve uzun vadede, asıl işlevi güvenlik hizmeti vermek olan iç güvenlik birimlerinin, çağın gerektirdiği modern teknolojik araç ve gereçle donatılmış, ilgili her konuda yeterli eğitimin alınmakta olduğu, katı merkezîyetçi yönetim ve örgütlenme biçiminden uzaklaşmış, esnek teşkilat yapısına sahip, hukukun üstünlüğünü esas alan, insan haklarına saygılı, halkla ilişkileri en üst seviyede tutan ve koordinasyonunun bir elden yürütüldüğü bir iç güvenlik yönetim yapısına kavuşturulması esas alınmalıdır.

Güvenlik birimlerinde yeniden yapılanma; yönetimin amaçları, hedefleri, görevleri başta olmak üzere sistemli bir inceleme ve araştırmaya dayanan, çağın öngördüğü teşkilatlanma kurallarına göre insanı ön plana alan, yenilikçi, öncü, değişimlere ve çağın gereklerine uyabilen bir kurum yapısı çerçevesinde olmalıdır.

Güvenlik birimleri; hukuk devleti ve demokrasi içinde insan haklarını önde tutan, halk merkezli, hizmeti halkın ayağına götüren, şeffaf ve etkin bir güvenlik hizmeti sunmalıdır. Bütün bu sayılanları gerçekleştirebilmek için İçişleri Bakanlığının, iç güvenlik alanında stratejiler belirleyen, planlar yapan, hedefleri koyan, uygulamada etkinlik ve verimliliği esas alan bir yapıya kavuşturulması gereklidir.

Bu doğrultuda;

- 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 2. maddesine göre; iç güvenlik konularını sürekli izlemek ve değerlendirmek üzere İçişleri Bakanının başkanlığında oluşturulan 'İç Güvenlik Değerlendirme Kurulu'nun aktif hale getirilmesi sağlanmalıdır.

- İçişleri Bakanlığı Merkezi yasal Strateji ve fiziki yapılanmasını tamamlayarak İç Güvenlik Değerlendirme Kurulu'nun sekreteryası görevini üstlenmelidir.

İç güvenlik hizmeti bölünmez bir bütündür. Dış güvenlik alanında olduğu gibi iç güvenlik hizmetlerinde de etkinliğin sağlanması için tek elden stratejiler belirlenmesi, plan ve programların yapılması ve uygulamaların da eşgüdüm içinde yürütülmesi bir zorunluluktur. Hizmet alanının niteliğine göre yine dış güvenlik hizmetlerinde olduğu gibi, farklı örgütsel yapılar kurulabilir. Ancak bu örgütsel yapılar üzerinde ve arasında yeterli ve etkili düzeyde tek elden yönetim ve koordinasyon sağlanması şarttır.

Ancak İç güvenlik alanında parçalı bir yapı söz konusudur. İç güvenlik ile ilgili görev yapan kuruluşların bazıları (MASAK, Gümrük Muhafaza) iç güvenlik hizmetinden sorumlu olan İçişleri Bakanlığı bünyesi dışında yapılanmıştır. Bu farklı örgütsel yapı ve bağlılık ilişkileri iç güvenlikte birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir.

Avrupa Birliğine uyum sürecinde iç güvenlik mevzuatının ve yapılanmasının, Ulusal Programda öngörülen hedefler doğrultusunda düzenlenmesi amacıyla; İçişleri Bakanlığı Merkez teşkilatı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği arasında oluşturulacak işbirliği ile mevcut yasalar ve teşkilat yapıları AB mevzuatı ile uyumlu hale getirilmelidir.

Bu sebeple bütüncül ve etkili bir iç güvenlik yönetimi sağlamak üzere, kısa, orta ve uzun vadeli bir takvim çerçevesinde yeniden yapılandırılmalıdır. Bu hedef doğrultusunda;

- Emniyet ve asayiş hizmetlerinin yönetimi ve koordinasyonundan ülke genelinde İçişleri Bakanlığı, mahalli bazda ise mülki idare amirleri sorumlu olup, aksi yönde düzenlemeler kaldırılmalıdır.

- Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) İçişleri Bakanlığına bağlanmalıdır.

- Mernis projesi (Merkezi Nüfus Sistemi), ülke genelinde ivedilikle hayata geçirilmeli, kimlik bildirme kanununu uygulanması sağlanmalıdır.

Emniyet teşkilatı bulunmayan ilçe merkezleri ve belediyelerde, kademeli olarak ilçe merkezlerinden başlamak üzere Emniyet Teşkilatı kurulmalıdır. Bu yeniden yapılanma sürecinde, mevcut yapı içerisinde güvenlik yönetiminde etkinlik ve koordinasyonu zaafa uğratacağı, ihtisaslaşma esasına göre organize olan güvenlik güçlerinin verimlilik ve motivasyonunu olumsuz yönde etkileyeceği, personelin özlük hakları itibarıyla yeni sıkıntılar doğuracağı değerlendirilen "adli polis" gibi yeni güvenlik yapılanmalarından kaçınılmalıdır. İç güvenlik birimlerinin asıl işlevi, önleyici güvenlik hizmetinin verilmesi, suç ve suçlulukla mücadeledir.

Bu doğrultuda;

- İç güvenlik birimlerine görevler yükleyen ve asli işlevlerini yerine getirmekten alıkoyan mevzuat gözden geçirilerek bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bu kapsamda güvenlik personelinin esas olarak güvenlik hizmetlerinde istihdam edilmesi sağlanmalı, güvenlikle doğrudan bağlantısı bulunmayan sosyal ve teknik bazı hizmetler sivil personel eliyle yürütülmeli veya özelleştirilmelidir. İç güvenlik hizmetlerinin; 'objektiflik' , 'halka dönük olma', 'hizmeti halkın ayağına götürme' , 'önleyicilik kapasitesi gelişmiş olma' ilkeleri doğrultusunda yeni bir anlayışı geliştirmesi ve bu anlayışa paralel görev yapılanması gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu hedef doğrultusunda;

- Emniyet ve asayiş hizmetlerinin daha etkin ve çabuk sunulmasına yönelik olarak taşra yöneticilerine daha fazla yetki ve sorumluluk verilmesi esas alınmalıdır.

- Emniyet ve asayiş hizmetlerinin sunumunda halkın katılımının artırılmasına yönelik çalışmaların sürekliliğini sağlamak, vatandaşın istek ve şikayetlerinin süratle değerlendirilerek gözlemlenen aksaklıkların giderileceği bir sistem oluşturulmalıdır.
- Güvenlik güçlerinin daha etkin ve verimli hale gelebilmesi için, atama, yer değiştirme, terfi ve zorunlu emeklilik sistemi objektif ölçüler içerisinde süreye ve liyakat sistemine dayandırımalı, eşit işe eşit ücret ilkesi gereğince güvenlik kuruluşları personeli arasındaki ücret dengesizliği giderilmelidir.
- Güvenlik hizmetlerinde etkinliği sağlamak amacıyla uzmanlaşma ve branşlaşmaya ağırlık verilerek bu çerçevede süreklilik sağlanmalıdır.
- İçişleri Bakanlığı ve bağlı birimlerince yayınlanan talimat ve genelgeler ile diğer kuruluşlarla yapılan protokoller her yılsonunda değerlendirilerek, uygulamada kalıp kalmayacağı hususu İçişleri Bakanlığınca karara bağlanmalıdır.
- Önleyici kolluk anlayışı bütün kolluk güçlerine yerleştirilmeli, eğitim, görev anlayışı, yöntemler, mimari ve araç gereç bu çerçevede yeniden ele alınmalıdır. Bu doğrultuda güvenlik güçlerinde halen mekana bağlı çalışma düzeni olan karakol sistemi gerekli yerlerde mobil hale getirilmeli, yaya ve motorize devriye hizmetlerinin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Güvenlik hizmetlerinin halkın ayağına götürülmesi yaklaşımı benimsenerek bu amaca yönelik gerekli yapı oluşturulmalıdır.
- Özel güvenlik uygulamalarının yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Yerleşim alanlarının planlanmasında, özel olarak korunmaları ekonomik, sosyal, siyasi ve askeri açıdan önem taşıyan kamu ve özel sektör tesislerinin/binalarının koruma projeleri, güvenlik hizmeti gören kuruluşlarla işbirliği içerisinde yapılmalıdır.
- Güvenlik görevlilerinden önemli bir bölümünün istihdam edildiği özel koruma uygulaması yeniden gözden geçirilerek sınırlandırılmalıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİĞER HUSUSLAR DİĞER HUSUSLAR

1. YÜRÜRLÜK

İç Güvenlik Strateji Belgesi,... .....ile onaylanmıştır

2. UYGULAMA VE SORUMLULUK

- a. İç Güvenlik Strateji Belgesi'nin uygulanmasından İçişleri Bakanlığı sorumludur.
- b. Belgede görev verilen bakanlıklar, iç güvenlik kuruluşları ve diğer kurumlar İç Güvenlik Strateji Belgesi'nin uygulanması amacıyla kendi görev alanlarına ilişkin görevleri yerine getirmek zorundadırlar.

c. İçişleri Bakanlığı, Belgenin yürürlüğe girmesini müteakip uygulamaya ilişkin esasları ve diğer bakanlık ve kuruluşlar tarafından yapılacak görevleri takip ve koordine edecektir.

3. DÜZELTME VE DEĞİŞİKLİKLER

a. İç Güvenlik Strateji Belgesi'nin düzeltme ve değiştirme işlemi, Belgenin hazırlama/güncelleştirme esaslarına göre yapılacaktır.

b. Bu belgenin içeriği hakkında meydana gelebilecek önemli değişiklik önerileri İçişleri Bakanlığına gönderilecektir.

4. DAĞITIM VE KULLANIM ESASLARI :

Belge;

a. Gizlilik derecesine uygun olarak muhafaza edilecek, yetkisiz kişilerin eline geçmesini engelleyici tedbirler alınacaktır.

b. Kullanılmasında bilmesi gereken prensibi uygulanacaktır.

c. Uygulamakla sorumlu kişilerin değişmesi halinde; görevi devralanlara en kısa zamanda yapılan işlemlerle birlikte sunularak işlemin devamlılığı sağlanacaktır.